

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Упорядкування мисливських угідь

Методичні рекомендації до лабораторних занять
для здобувачів ступеня вищої освіти магістра
спеціальності «Лісове господарство»
освітньо-професійної програми «Мисливське господарство»

Затверджено
вченою радою ЗНУ
Протокол № 10 від 27.04.2018 р.

Запоріжжя
2018

УДК : 639.1 : 338.4 : 347.246(075.8)
У 674

Упорядкування мисливських угідь: методичні рекомендації до лабораторних занять для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Лісове господарство» освітньо-професійної програми «Мисливське господарство» / Н.І. Лебедева, В.І. Домніч, Я.М. Карташова, А.В. Домніч. – Запоріжжя : ЗНУ, 2018. – 55 с.

Навчальна дисципліна «Упорядкування мисливських угідь» є необхідною складовою підготовки кваліфікованих фахівців у галузі мисливського господарства.

Лабораторні заняття з «Упорядкування мисливських угідь» спрямовано на поглиблення та закріплення теоретичних знань та набуття практичних умінь і навичок щодо роботи з нормативно-правовими актами з організації та проведення робіт з упорядкування угідь, інвентаризації та бонітування мисливських угідь, проектування експлуатаційних та біотехнічних заходів під час упорядкування мисливських угідь, складання карт і картосхем мисливських угідь та оформлення Пояснювальної записки до Проекту організації й розвитку мисливського господарства.

Навчально-методичне видання призначене для здобувачів ступеня вищої освіти магістр спеціальності «Лісове господарство» освітньо-професійної програми «Мисливське господарство».

Рецензент

Горбань В.В., канд. біол. наук, доц. каф. загальної та прикладної екології і зоології

Відповідальний за випуск

В.І. Домніч, д-р біол. наук, проф.,
зав. каф. біології лісу, мисливствознавства та іхтіології

ЗМІСТ

Вступ	4
Вимоги до оформлення лабораторного протоколу	5
<i>Розділ 1. Загальні засади упорядкування мисливських угідь</i>	6
Лабораторне заняття 1	
Тема: Загальні засади упорядкування мисливських угідь	6
Лабораторне заняття 2	
Тема: Організація території мисливського господарства	7
<i>Розділ 2. Розробка Пояснювальної записки до Проекту організації та розвитку мисливського господарства</i>	9
Лабораторне заняття 3	
Тема: Характеристика мисливських угідь	9
Лабораторне заняття 4	
Тема: Проектування експлуатаційних заходів під час упорядкування мисливських угідь	11
Лабораторне заняття 5	
Тема: Проектування біотехнічних заходів під час упорядкування мисливських угідь	12
Додаток А Типовий договір про умови ведення мисливського господарства ..	16
Додаток Б Зразок рішення Обласної ради про надання мисливських угідь у користування	19
Додаток В Порядок визначення територій для охорони та відтворення мисливських тварин (відтворювальних ділянок)	21
Додаток Г Лісомисливське районування України	23
Додаток Д Типологія та бонітування мисливських угідь України	25
Додаток Е Орієнтовна шкала визначення ступеня поточного впливу різноманітних чинників на мисливську фауну	37
Додаток Ж Оптимальна щільність основних видів мисливських тварин	40
Додаток К Річний приріст поголів'я мисливських тварин	46
Додаток Л Допустимі норми використання (відстріл, відлов) окремих видів мисливських тварин при мінімально допустимій їх щільності	48
Додаток М Норм відстрілу мисливських тварин, віднесених до державного мисливського фонду	49
Додаток Н Рекомендовані норми заготівлі та викладки кормів на 1 особину в сезон підгодівлі	51
Додаток О Орієнтовні нормативи проектування біотехнічних споруд	52
Рекомендована література	53
Інформаційні ресурси	54

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Упорядкування мисливських угідь» спрямована на опанування студентами необхідних знань щодо правових, методологічних та організаційних засад територіальної організації мисливських угідь, методів науково-обґрунтованої оцінки та інвентаризації угідь; основних методів упорядкування мисливських угідь. Основними завданнями вивчення цієї дисципліни є надання студентам комплексу теоретичних та практичних знань щодо нормативно-правового забезпечення проведення упорядкування мисливських угідь, методах комплексної оцінки їх якості угідь, проектування експлуатаційних та біотехнічних заходів у мисливському господарстві, а також формування вмінь та навичок щодо організації та здійснення робіт із упорядкування мисливських угідь, складання та оформлення Пояснювальної записки до Проекту організації і розвитку мисливського господарства.

«Упорядкування мисливських угідь» є нормативною дисципліною циклу професійної підготовки фахівців-мисливствознавців.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (компетентностей), які характеризуються базовими знаннями правових основ і законодавства України у галузі природокористування та охорони природи; нормативних документів із упорядкування мисливських угідь; здатність забезпечувати виконання норм чинного законодавства України та свідомо їх застосовувати; фундаментальними знаннями щодо функціонування та розвитку мисливського господарства; здатністю здійснювати проектну діяльність у професійній сфері на основі системного підходу. Компетентності, сформовані в студентів під час вивчення цієї дисципліни, використовуються для проходження виробничих практик, написання кваліфікаційних робіт та в майбутній професійній діяльності.

Дисципліна «Упорядкування мисливських угідь» спирається на лабораторне вивчення відповідного матеріалу і спрямована на формування вмінь та навичок роботи з нормативно-правовими актами щодо організації та здійснення робіт із упорядкування мисливських угідь, інвентаризації та бонітування останніх; проектування експлуатаційних та біотехнічних заходів під час упорядкування мисливських угідь; складання карт і картосхем мисливських угідь та оформлення Пояснювальної записки до Проекту організації і розвитку мисливського господарства.

Необхідність у методичних рекомендаціях до лабораторних занять з «Упорядкування мисливських угідь» зумовлена недостатністю фахових навчально-методичних видань з дисципліни.

У пропорованих методичних рекомендаціях до кожної теми підібрано необхідне обладнання, визначено алгоритм роботи, надано питання для обговорення та контролю знань студентів, порядок виконання завдань та звітності. Усе це дозволяє студентам краще засвоїти знання з упорядкування мисливських угідь.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЛАБОРАТОРНОГО ПРОТОКОЛУ

Лабораторна робота з «Упорядкування мисливських угідь» виконується студентом самостійно в складі групи під час лабораторних занять відповідно до навчального плану та розкладу.

На початку лабораторного заняття викладач доводить до відома студентів:

- мету та завдання лабораторних занять;
- порядок підготовки та виконання завдань лабораторного заняття;
- вимоги до оформлення лабораторного протоколу;
- порядок допуску та складання екзамену з дисципліни;
- правила техніки безпеки під час лабораторних занять.

Кожна лабораторна робота складається з теоретичної та практичної частин, а також контрольних заходів. Рівень теоретичної підготовки до теми перевіряється на початку кожного заняття.

Після визначення рівня теоретичних знань, студенти самостійно виконують Хід роботи: знайомляться з нормативно-правовими та відомчими документами, виконують необхідні розрахунки, заповнюють таблиці, формулюють узагальнення, а результати фіксують у лабораторному протоколі.

Для виконання лабораторних робіт студенту знадобляться: зошит, ручка, лінійка, калькулятор.

Кожна лабораторна робота виконується відповідно до наведених завдань, а її результати оформлюються письмово, із дотриманням таких вимог:

- у заголовку вказуються дата виконання, номер та назва лабораторного заняття та мета роботи;
- виконані завдання за ходом роботи: матеріал надається в доступній формі, логічно та послідовно; таблиці повинні мати назву та заповнюватися розбірливо й акуратно.

Виконані та оформлені належним чином роботи підписуються викладачем.

Розділ 1. Загальні засади упорядкування мисливських угідь

Лабораторне заняття 1

Тема: Організаційно-правові засади упорядкування мисливських угідь

Мета: закріпити знання з організаційно-правових засад упорядкування мисливських угідь та набути практичних навичок роботи з нормативно-правовими актами та юридичними документами з надання мисливських угідь у користування.

Обладнання: нормативно-правові акти, зразки юридичних документів щодо користування мисливськими угіддями, відомчі матеріали, карти, наочність.

Питання для обговорення:

1. Ознайомитися з правовими засадами діяльності з упорядкування мисливських угідь.
2. З'ясувати мету, завдання, об'єкти та цикл робіт з упорядкування мисливських угідь.
3. Ознайомитися з видами та методами упорядкування мисливських угідь.
4. Визначити особливості організації, здійснення та категорії складності робіт з упорядкування мисливських угідь.
5. Ознайомитися зі змістом Пояснювальної записки до Проекту організації та розвитку мисливського господарства.

Хід роботи:

1. Визначте мету, завдання, види, об'єкт, цикли та етапи упорядкування мисливських угідь. Зробіть узагальнення.
2. Ознайомтесь із нормативно-правовими актами з упорядкування мисливських угідь. Заповніть таблицю «Нормативно-правові акти з упорядкування мисливських угідь».

Таблиця 1.1 – Нормативно-правові акти з упорядкування мисливських угідь

Назва нормативно-правового акту (остання редакція)	Стаття	Стисла характеристика

3. Ознайомтесь із Програмою Пояснювальної записки до Проекту організації та розвитку мисливського господарства. Надайте стислу характеристику розділів змісту Пояснювальної записки.
4. Ознайомтесь із вимогами до правового забезпечення користування мисливськими угіддями та типовими відомчими документами (Додаток А, Б). Складіть перелік документів, які є підставою для проведення упорядкування мисливських угідь.

5. Використовуючи запропоновані матеріали, надайте стислу характеристику території та природних умов певного мисливського господарства, на основі якої визначте категорію складності робіт з упорядкування мисливських угідь господарства.

Контрольні питання:

1. Які нормативно-правові акти регламентують роботи з упорядкування мисливських угідь?
2. Назвіть необхідні документи для проведення упорядкування мисливських угідь господарства?
3. У чому полягають особливості певних елементів упорядкування мисливських угідь?
4. Які види та методи упорядкування мисливських угідь Ви знаєте?
5. Які етапи виділяють в організації та проведенні робіт з упорядкування мисливських угідь?
6. На які категорії складності поділяються роботи з упорядкування мисливських угідь?
7. Назвіть основні розділи змісту Пояснювальної записки до Проекту організації та розвитку мисливського господарства.

Лабораторне заняття 2

Тема: Організація території мисливського господарства

Мета: закріпити знання з організації території мисливського господарства та набути практичних навичок поділу території господарства на функціональні частини та єгерські обходи.

Обладнання: нормативно-правові акти, відомчі матеріали, карти, наочність.

Питання для обговорення:

1. Ознайомтесь із умовами користування мисливськими угіддями.
2. Визначте загальні засади поділу господарства на функціональні частини.
3. Будівництво та мисливсько-господарські роботи.
4. З'ясуйте загальні засади управління мисливським господарством.

Хід роботи:

1. Ознайомтесь із вимогами до правового забезпечення користування мисливськими угіддями. Визначте права та обов'язки землевласників, землекористувачів та користувачів мисливських угідь. Зробіть узагальнення.
2. Ознайомтесь із вимоги до поділу території господарства на функціональні частини та єгерські обходи. Використовуючи запропоновані матеріали та відомості наведені у Додатку В, виділіть функціональні частини та зробіть поділ території господарства на єгерські обходи. Заповніть таблицю «Поділ

території мисливського господарства на єгерські обходи». Зробіть узагальнення.

Таблиця 2.1 – Поділ території мисливського господарства на єгерські обходи

№ обходу	Місце розташування	Загальна площа	Мисливські угіддя			Інші землі
			лісові	польові	водно-болотні	
1						
	Всього по обходу 1					
Всього по господарству						

3. Використовуючи запропоновані матеріали, заповніть штатний розпис мисливського господарства.

Контрольні питання

1. Якими документами визначаються умови користування мисливськими угіддями?
2. На чому базується поділ території господарства на єгерські обходи?
3. Які функціональні частини виділяють на території мисливського господарства?
4. Надайте характеристику функціональних частин мисливського господарства.
5. У чому полягають загальні засади управління мисливським господарством?

**Розділ 2. Розробка Пояснювальної записки
до Проекту організації та розвитку мисливського господарства**

Лабораторне заняття 3

Тема: Характеристика мисливських угідь

Мета: закріпити знання з інвентаризації та комплексної оцінки мисливських угідь та набути практичних навичок з типології та бонітування угідь мисливського господарства.

Обладнання: нормативно-правові акти, відомчі матеріали, карти, наочність.

Питання для обговорення:

1. Ознайомтесь із лісомисливським районуванням України.
2. Визначте загальні засади інвентаризації мисливських угідь.
3. З'ясуйте особливості типології мисливських угідь різних лісомисливських природних зон.
4. З'ясуйте особливості бонітування мисливських угідь.
5. Визначте фактори, що впливають на якість мисливських угідь.

Хід роботи:

1. Ознайомтесь із лісомисливським районуванням України (Додаток Г). Визначте, на яких принципах базується лісомисливське районування, зробіть узагальнення.
2. Використовуючи запропоновані матеріали, складіть перелік видів тварин, що мешкають на території запропонованого господарства, визначте склад мисливської фауни, складіть перелік видів, за якими ведеться мисливське господарство, та перелік рідкісних та зникаючих видів.
3. Використовуючи запропоновані матеріали та відомості наведені у Додатках Д, Е, зробіть типологію та бонітування мисливських угідь господарства; визначте чинники, які впливають на цінність угідь, надайте оцінку ступеня цього впливу. Заповніть таблиці: «Типи і категорії цінності мисливських угідь», «Розподіл угідь, придатних для мисливських тварин за бонітетами», «Середній клас бонітету угідь мисливського господарства, придатних для основних видів мисливських тварин з урахуванням чинників, які впливають на цінність угідь». Зробіть узагальнення.

Таблиця 3.1 – Типи і категорії цінності мисливських угідь

Шифр	Тип мисливських угідь	Площа, га	Види тварин				
			лось	козуля	⋮		
1.1.	Хвойні молодняки 1-ї групи віку	112,1	2	2			
2.2.	Листяні молодняки 2-ї групи віку ...	9,2	3	3			
...	...						

Таблиця 3.2 – Розподіл угідь, придатних для мисливських тварин за бонітетами

Типи мисливських угідь	Площа, га	Види тварин									
		лось					...				
		I	II	III	IV	V	I	II	III	IV	V
Хвойний ліс	446,1		123,8	31,9	290,4						
Листяний ліс	88		20,4	9,2	58,4						
Орні землі	407,8			150	257,8						
Луки	414,2			78,5	335,7						
Болота	49,3			38,4	10,9						
Балки	119,3			102,6	16,7						
Всього	1524,7	-	144,2	410,6	969,9	-					
%	100	-	9,5	26,9	63,6	-					
Середній бонітет		3,54									

Таблиця 3.3 – Середній клас бонітету угідь мисливського господарства, придатних для основних видів мисливських тварин з урахуванням чинників, які впливають на цінність угідь

Середній клас бонітету та чинники, які впливають на цінність угідь	Види мисливських тварин			
	лось	козуля	...	
Розрахований середній клас бонітету	3,54	3,17		
Чинники, вплив яких не залежить від користувачів мисливських угідь				
Клімат	0,02	0,02		
Чинник неспокою	0,08	0,06		
...				
Чинники, вплив яких залежить від користувачів мисливських угідь				
Вплив хижаків	0,02	0,4		
Вплив конкурентів	0,02	0,02		
...				
Загальний коефіцієнт впливу (вказати знак «+» чи «-»)	0	+0,36		
Середній клас бонітету з урахуванням чинників	3,54	3,53		
Середній клас бонітету	3,5	3,5		

Контрольні питання

1. Які лісомисливські зони виділяють на території України?
2. На яких принципах базується лісомисливське районування України?
3. Які типи мисливських угідь зараз виділяють?
4. У чому полягають особливості інвентаризації угідь різних категорій?
5. Як здійснюється комплексна оцінка мисливських угідь?
6. Які чинники впливають на середній клас бонітету?

Лабораторне заняття 4

Тема: Проектування експлуатаційних заходів під час упорядкування мисливських угідь

Мета: закріпити знання з проектування експлуатаційних заходів у мисливському господарстві та набути практичних навичок із розрахунку оптимальної чисельності та щільності тварин, оптимальної ємності мисливських угідь та пропускної спроможності мисливського господарства.

Обладнання: нормативно-правові акти, відомчі матеріали, карти, наочність.

Питання для обговорення:

1. Надайте визначення поняттям «оптимальна чисельність тварин» та «оптимальна щільність тварин». З'ясуйте, чим оптимальна чисельність та щільність тварин відрізняються від фактичної.
2. Надайте визначення поняттю «ємність мисливських угідь». З'ясуйте, які елементи середовища визначають ємність угідь для мисливських тварин.
3. Ознайомтесь із експлуатаційними заходами в мисливському господарстві.
4. Розгляньте різні види пропускної спроможності мисливського господарства. З'ясуйте, у чому полягають особливості розрахунку різних видів пропускної спроможності.

Хід роботи:

1. Використовуючи запропоновані матеріали та відомості наведені у Додатку Ж, визначте оптимальну чисельність та щільність мисливських тварин. Заповніть таблицю «Оптимальна чисельність основних видів мисливських тварин в угіддях мисливського господарства залежно від середнього класу бонітету». Зробіть узагальнення щодо оптимальної ємності мисливських угідь. Складіть перелік видів, за якими доцільно вести інтенсивне мисливське господарство.

Таблиця 4.1 – Оптимальна чисельність основних видів мисливських тварин в угіддях мисливського господарства залежно від середнього класу бонітету

Вид тварин	Розрахований середній клас бонітету	Оптимальна щільність на 1000 га	Площа для якої визначається оптимальна чисельність	Оптимальна чисельність

2. Ознайомтесь із нормативними документами щодо планування експлуатаційних заходів у мисливському господарстві. Використовуючи запропоновані матеріали та відомості наведені у Додатках К, Л, розрахуйте річний приріст поголів'я мисливської фауни та обсяги експлуатації основних видів мисливських тварин в угіддях запропонованого мисливського господарства. Використовуючи статистичні методи, обчисліть приріст поголів'я та норми вилучення мисливських тварин на період проектування. Заповніть таблицю «Річний приріст поголів'я та обсяги експлуатації основних видів мисливських тварин в угіддях мисливського господарства».

3. Ознайомтесь з видами пропускнуї спроможності мисливського господарства, принципами та формулами її визначення; загальними нормами площі угідь та нормами відстрілу мисливських тварин на одного або групу мисливців при різних способах полювання (Додаток М). Визначте пропускну спроможність запропонованого мисливського господарства. Заповніть таблицю «Пропускна спроможність мисливського господарства».
4. Ознайомтесь з рекомендаціями щодо способів полювання, складіть перелік способів полювання, які доцільно використовувати на території запропонованого господарства.

Контрольні питання

1. Надайте визначення поняттю «ємність угідь». Як визначається оптимальна ємність угідь?
2. Як визначається оптимальна щільність тварин?
3. У чому полягають особливості визначення пропускнуї спроможності мисливського господарства?
4. Територіальна та фактична пропускна спроможність. Чим вони відрізняються одна від одної?
5. Які способи полювання Ви знаєте?
6. Які чинники визначають застосування різних способів полювання в умовах певних мисливських господарств?

Лабораторне заняття 5

Тема: Проектування біотехнічних заходів під час упорядкування мисливських угідь

Мета: закріпити знання з проектування біотехнічних заходів мисливського господарства та набути практичних навичок із розрахунку обсягів біотехнічних заходів у мисливському господарстві.

Обладнання: нормативно-правові акти, відомчі матеріали, карти, наочність.

Питання для обговорення:

1. Ознайомтесь із біотехнічними та мисливсько-господарськими заходами в мисливському господарстві.
2. Визначте особливості проектування обсягів біотехнічних та мисливсько-господарських заходів у мисливському господарстві.
3. Ознайомтесь із особливостями ветеринарно-санітарного контролю в мисливських господарствах.
4. З'ясуйте основні напрями охорони мисливських угідь.
5. Визначте шляхи оптимізації лісо- та сільськогосподарських робіт у мисливських угіддях.

Таблиця 4.2 – Річний приріст поголів'я та обсяги експлуатації основних видів мисливських тварин в угіддях мисливського господарства

Вид мисливських тварин	Рік	Чисельність тварин після сезону полювання	Приріст поголів'я		Чисельність з урахуванням приросту поголів'я	Площа стацій перебування, тис. га	Щільність на тис. га		Ліміт використання (відстрілу)		Чисельність після сезону полювання	Оптимальна чисельність
			%	голів			фактична, голів	оптимальна, голів	%	голів		
	2018	43	20	9	52	2,2188	23,4	22,5	10	5	47	50
Козуля	2019	47	20	9	56	2,2188	25,2	22,5	10	6	50	50
...	20...
...

Таблиця 4.3 – Пропускна спроможність мисливського господарства

Основні види тварин	Рік відстрілу											
	2019						20...					
	Осіня чисельність поголів'я мисливської фауни	Кількість тварин, які підлягають вилученню	Норма вилучення на одного мисливця в день	Пропускна спроможність на сезон полювання планова / фактична	Осіня чисельність поголів'я мисливської фауни	Кількість тварин, які підлягають вилученню	Норма вилучення на одного мисливця в день	Пропускна спроможність на сезон полювання планова / фактична	Осіня чисельність поголів'я мисливської фауни	Кількість тварин, які підлягають вилученню	Норма вилучення на одного мисливця в день	Пропускна спроможність на сезон полювання планова / фактична
Кабан	29	10	1 кабан на 10 мисливців	100/200
...												
Заць-русак	100	20	1 заць на 1 мисливця	20/40
	Разом											
				120/240								

Хід роботи:

1. Ознайомтесь із біотехнічними заходами, які спрямовані на підвищення продуктивної ємності мисливських угідь, та їх регіональною та сезонною регламентацією. Заповніть таблицю «Регіональна регламентація біотехнічних заходів в угіддях мисливського господарства».

Таблиця 5.1 – Регіональна регламентація біотехнічних заходів в угіддях мисливського господарства

№ з/п	Лісомисливська область	Група заходів	№ заходу	Термін виконання, місяць

2. Ознайомтесь із правилами визначення норм та вимогами до організації й проведення підгодівлі мисливських тварин. Використовуючи запропоновані матеріали та відомості наведені у Додатку Н, обчисліть потребу кормів для основних видів мисливських тварин та заповніть таблиці: «Обсяги заготівлі кормів на сезон підгодівлі, необхідних для підтримання розрахункової кількості мисливських тварин в угіддях мисливського господарства» та «Обсяг заготівлі кормів на найближчі роки для підгодівлі тварин в угіддях мисливського господарства».

Таблиця 5.2 – Обсяги заготівлі кормів на сезон підгодівлі, необхідних для підтримання розрахункової кількості мисливських тварин в угіддях мисливського господарства

Вид тварин	Оптимальна чисельність	Види кормів									
		сіно, кг		віники гілкові, шт.		зерно, кг		корене-плоди, кг		сіль, кг	
		норма	всього	норма	всього	норма	всього	норма	всього	норма	всього
Козуля	278	5	1390						
...											
Заць-русак	2763	0,5	1381,5						
Усього			2771,5								

Таблиця 5.3 – Обсяг заготівлі кормів на найближчі роки для підгодівлі тварин в угіддях мисливського господарства

Види мисливської фауни	Види кормів	Одиниці вимірювання	Норми заготівлі на одну голову	Роки					
				20...		20...		20...	
				кількість тварин	необхідні обсяги кормів	кількість тварин	необхідні обсяги кормів	кількість тварин	необхідні обсяги кормів
козуля	Сіно лісове ...	кг	5	47	235	56	280	67	335
	...								
	Сіль	кг	0,25						
...									

3. Ознайомтесь із вимогами до будови та розміщення біотехнічних споруд. Використовуючи запропоновані матеріали та відомості наведені у Додатку О, обчисліть обсяги біотехнічних споруд та заповніть таблицю «Найменування та рекомендовані обсяги біотехнічних споруд мисливського господарства».

Таблиця 5.4 – Найменування та рекомендовані обсяги біотехнічних споруд мисливського господарства

Вид мисливської фауни	Фактична чисельність	Біотехнічні споруди									
		годовниці		солонці		штучні водопої		годовельні майданчики		укриття схованка	
		норма	обсяги	норма	обсяги	норма	обсяги	норма	обсяги	норма	обсяги
Козуля	39	1/20	2	1/20	2	1/20	2	-		1/50	1
...											
Заєць-русак	3077	-		1/20	154	-		1/20	154	-	
...											
Разом			168		161		7		159		1

5. Ознайомтесь із вимогами до ветеринарно-санітарного стану мисливських угідь, основними ветеринарно-санітарними та профілактичними заходами, яких вживають в мисливському господарстві. Ознайомтеся з метою, завданнями та функціями установ, які здійснюють контроль за ветеринарно-санітарним станом мисливських угідь. Зробіть узагальнення.
6. Ознайомтесь із рекомендаціями щодо способів охорони представників мисливської фауни та правилами організації охоронних заходів у мисливському господарстві. Використовуючи запропоновані матеріали, складіть схему практичної охорони мисливських угідь.
7. Розгляньте принципи узгодження та оптимізації ведення мисливського, лісового та сільського господарств. Ознайомтесь із методиками визначення ступеня пошкодження лісових культур дикими тваринами та заходами щодо запобігання цьому пошкодженню. Зробіть узагальнення.

Контрольні питання

1. Чим визначається перелік біотехнічних заходів під час упорядкування угідь мисливських господарств?
2. Як визначається обсяг необхідних біотехнічних споруд?
3. Які вимоги висуваються до будови та розміщення біотехнічних споруд?
4. У чому полягають особливості проведення підгодівлі різних видів мисливської фауни?
5. Яких ветеринарно-санітарних та профілактичних заходів вживають у мисливському господарстві?
6. На яких принципах базується оптимізація лісо- та сільськогосподарських робіт у мисливських угіддях?

Додаток А

Типовий договір про умови ведення мисливського господарства
(затверджений наказом Міністерства лісового господарства України № 153 від 12 грудня 1996 р.
зарєєстрований в Міністерстві юстиції України № 735/1760 від 24 грудня 1996 р.)

ДОГОВІР про умови ведення мисливського господарства

_____ « ____ » _____ 20 ____ року
(місце укладення договору) (дата укладення договору)

_____ (назва територіального органу Державного агентства лісових ресурсів України,
_____ повна адреса)
в особі _____
(посада, прізвище, ім'я, по батькові)
що діє на підставі _____, з одного боку,
(назва, дата, номер документа)
та _____
(користувач мисливських угідь,
_____ повна адреса)
в особі _____
(посада, прізвище, ім'я, по батькові)
який діє на підставі _____ з другого боку,
(назва документа)

уклали цей Договір про наведене нижче.

1. Предмет Договору

1.1. Рішенням _____ (Рада)
_____ від « ____ » _____ року, № _____
(число) (місяць) (рік)
надано _____ (користувач мисливських угідь)
терміном до « ____ » _____ року мисливські угіддя для ведення
(число) (місяць) (рік)
мисливського господарства загальною площею _____ тис. га, у тому числі:
лісові угіддя _____ га, польові _____ га, водно-болотні _____ га. Карта-схема
угідь і опис меж додаються користувачем.

1.2. Чисельність мисливських тварин в угіддях, наданих в користування, станом на
« ____ » _____ р. становить:

Вид тварин	Чисельність, гол.	Вид тварин	Чисельність, гол.	Вид тварин	Чисельність, гол.
Зубр		Єнотоподібний собака		Кіт лісовий	
Лось		Куниця лісова		Рись	
Олень благородний		Куниця кам'яна		Заць-русак	
Олень плямистий		Норка європейська		Кріль дикий	
Козуля		Норка американська		Білка	
Кабан		Тхір лісовий		Бабак	
Лань		Тхір степовий		Бобер	
Муфлон		Перегузня		Нутрія вільна	
Ведмідь		Горностай		Ондатра	
Вовк		Борсук		Хохуля	
Лисиця		Видра			
Лебеді		Сіра куріпка		Рябчик	
Гуси		Кеклик		Дрофа	
Качки		Перепілка		Стрепет	
Лиска		Глухар		Кулики	
Фазан		Тетерук		Голуби	

2. Права і обов'язки сторін

(відповідно до ст. 29, 30 Закону України «Про мисливське господарство та полювання»)

2.1. _____ має право
(користувач мисливських угідь)

у встановленому порядку, за згодою власників або користувачів земельних ділянок, зводити у мисливських угіддях необхідні будівлі і біотехнічні споруди, вирощувати кормові культури, створювати захисні насадження, проводити штучне обводнення, здійснювати інші заходи, пов'язані з веденням мисливського господарства, які не суперечать законодавству та інтересам власників або користувачів земельних ділянок.

2.2. _____ зобов'язується:
(користувач мисливських угідь)

- а) використовувати мисливські угіддя відповідно до умов їх надання у користування та за призначенням;
- б) вести мисливське господарство на закріплених за ним мисливських угіддях з дотриманням вимог Закону України «Про тваринний світ», Закону України «Про мисливське господарство та полювання», інших нормативно-правових актів у галузі охорони та використання тваринного світу, ведення мисливського господарства;
- в) забезпечити мисливське впорядкування угідь в термін до _____, визначити в натурі межі цих угідь та відтворюваних ділянок, егерських обходів тощо;
- г) раціонально використовувати державний мисливський фонд, не допускати погіршення екологічного стану середовища перебування мисливських тварин внаслідок власної діяльності;
- д) проводити первинний облік чисельності і використання мисливських тварин, вивчати їх стан та характеристики угідь, де перебувають дані тварини, і в установленому порядку подавати цю інформацію органам, що здійснюють державний облік мисливських тварин та облік їх використання;
- е) забезпечувати проведення комплексних заходів, спрямованих на охорону і відтворення мисливських тварин, збереження і поліпшення середовища їх перебування, щорічно вкладати кошти на дані цілі з розрахунку на 1 тис. га лісових угідь не менше 30, польових – 25, водно-болотних – 20 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;
- ж) здійснювати охорону державного мисливського фонду, сформувати егерську службу з розрахунку не менш як один егер на 5 тис. га лісових або 10 тис. га польових чи водно-болотних мисливських угідь, в термін до _____ згідно з штатним розписом, який додається користувачем;
- к) дотримуватись режиму охорони видів тварин, занесених до Червоної книги України і до переліку видів тварин, які підлягають особливій охороні в межах наданих в користування мисливських угідь;
- л) негайно інформувати природоохоронні органи, органи мисливського та лісового господарства, органи ветеринарної медицини, санітарно-епідеміологічної служби про виявлення захворювань тварин, погіршення стану середовища їх перебування, виникнення загрози знищення та випадки загибелі тварин, здійснювати комплексні заходи щодо профілактики і боротьби із захворюваннями;
- м) самостійно припиняти використання мисливських тварин у разі погіршення їх стану та умов існування, зниження відтворюючої здатності та чисельності, виникнення загрози їх знищення, негайно вживати заходів до усунення негативних факторів впливу на тварин і середовище їх перебування;
- н) виконувати інші обов'язки щодо охорони і використання об'єктів тваринного світу та користування мисливськими угіддями відповідно до чинного законодавства.

2.3. _____ має право:
(територіальний орган Державного агентства лісових ресурсів України)

а) в міру необхідності, але не менше ніж один раз в три роки проводити перевірку виконання _____

(користувач мисливських угідь)
умов договору, його виробничої та фінансово-господарської діяльності в частині організації та ведення мисливського господарства, охорони та відтворення державного мисливського фонду;

б) у разі невиконання або порушення _____

(користувач мисливських угідь)
умов договору, попередити його про необхідність усунення порушень у визначений термін або заборонити використання державного мисливського фонду терміном до 3 (трьох) років;

в) у разі систематичного невиконання _____

(користувач мисливських угідь)
умов договору подавати до _____

(Рада)
матеріали про припинення права _____

(користувач мисливських угідь)
користування мисливськими угіддями.

2.4. _____ зобов'язане:
(територіальний орган Державного агентства лісових ресурсів України)

а) надавати _____

(користувач мисливських угідь)
організаційну та методичну допомогу у веденні мисливського господарства, здійсненні мисливського впорядкування угідь;

б) сприяти у виділенні земельних ділянок для будівництва в мисливських угіддях необхідних будівель і біотехнічних споруд, вирощуванні кормових культур, створенні захисних насаджень та здійсненні інших заходів, пов'язаних з веденням мисливського господарства, які не суперечать законодавству та інтересам власників або користувачів земельних ділянок.

3. Відповідальність Сторін

3.1. У разі невиконання умов цього договору сторони несуть відповідальність згідно з чинним законодавством.

Договір укладено у трьох примірниках, з яких перший отримав

_____ (користувач мисливських угідь,
другий зберігається _____

(територіальний орган Державного агентства лісових ресурсів України)
третій надсилається до Державного агентства лісових ресурсів України.

Договір набуває чинності з моменту його підписання.

Підписи сторін

(територіальний орган Державного агентства лісових ресурсів України)

(користувач мисливських угідь)

(посада)

(посада)

(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

М.П.

М.П.

Додаток Б

Зразок рішення Обласної ради про надання мисливських угідь у користування

Україна
ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА РАДА
сьоме скликання
друга сесія
РІШЕННЯ

25.02.2016

№ 31

Про надання мисливських угідь
у користування державному
підприємству «Кам'янсько -
Дніпровське лісове господарство»

Керуючись ч. 2 ст. 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та відповідно до статей 15, 24 Закону України «Про тваринний світ», статей 9, 22 Закону України «Про мисливське господарство та полювання», розглянувши подання Державного агентства лісових ресурсів України від 12.08.2015 № 03-01/5913-15, враховуючи погодження Запорізької обласної державної адміністрації від 15.07.2015 № 04075/08-32 та погодження постійного користувача земельних ділянок, Запорізька обласна рада **ВИРІШИЛА:**

надати у користування мисливські угіддя для ведення мисливського господарства юридичній особі (далі - користувач) державному підприємству «Кам'янсько-Дніпровське лісове господарство» (код ЄДРПОУ – 00992007) згідно з додатком.

Голова ради

Г.В. Самардак

Додаток

до рішення обласної ради

від 25.02.2016 № 31

ПЕРЕЛІК
користувачів мисливських угідь

№ з/п	Користувач мисливських угідь	Площа наданих мисливських угідь у користування (га)	Місцезнаходження мисливських угідь		Площа (га)	Примітка
			Адміністративний район	Сільські, селищні ради, власники, користувачі земельних ділянок		
1	2	3	4	5	6	7
	Державне підприємство «Кам'янсько-Дніпровське лісове господарство» (код ЄДРПОУ – 00992007)	329,0	Великобілозерський	<u>Землі державної власності ДП «Кам'янсько-Дніпровське ЛГ»,</u> <u>всього,</u> <u>в тому числі:</u> - Великобілозерська сільська рада, Великобілозерське лісництво, квартал 1, 2, 3, 4; - Трудодва сільська рада, Великобілозерське лісництво, квартал: 5.	<u>329,0</u> 314,0 15,0	Угіддя надати у користування на 15 років

Директор Департаменту
аграрнопромислового розвитку
облдержадміністрації

А.М. Ревуцький

Додаток В
Порядок визначення територій для охорони та відтворення мисливських тварин
(відтворювальних ділянок)

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ
Н А К А З
від 22.01.2004 №4

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
5 лютого 2004 р.
за № 158/8757

**Про затвердження Порядку визначення територій для охорони та відтворення
мисливських тварин (відтворювальних ділянок)**

Відповідно до Закону України "Про мисливське господарство та полювання" **НАКАЗУЮ:**

1. Затвердити Порядок визначення територій для охорони та відтворення мисливських тварин (відтворювальних ділянок) (далі - Порядок), що додається.

2. Голові Комітету з лісового та мисливського господарства Автономної Республіки Крим, начальникам обласних управлінь лісового господарства, генеральним директорам державних лісогосподарських об'єднань, директору Севастопольського державного лісомисливського господарства довести цей наказ та Порядок до відома та керівництва в роботі підприємствам, установам, організаціям, громадським мисливським організаціям та іншим користувачам мисливських угідь.

3. Контроль за виконанням наказу покласти на начальника Управління мисливського господарства і контролю Шадуру М.В.

Голова

М.В. Колісниченко

ПОРЯДОК
визначення територій для охорони та відтворення мисливських
тварин (відтворювальних ділянок)

1. Загальні положення.

1.1. Цей Порядок розроблений відповідно до статті 27 Закону України "Про мисливське господарство та полювання"

1.2. Порядок установлює єдині для всіх користувачів мисливських угідь вимоги, які необхідно враховувати при визначенні територій для відтворювальних ділянок.

1.3. У цьому нормативно-правовому акті термін "відтворювальна ділянка" вживається в такому значенні: це частини території мисливських угідь, що визначаються користувачем з метою забезпечення охорони та відтворення мисливських тварин.

2. Визначення відтворювальних ділянок і ведення мисливського господарства на їх території.

2.1. Відтворювальні ділянки можуть визначатись одним чи декількома контурами (масивами, урочищами, водоймами; тощо) загальною площею не менше як 20 відсотків наданих у користування мисливських угідь на термін. Користувачами мисливських угідь повинна враховуватись міграційна поведінка мисливських тварин з метою формування (створення) відтворювальних ділянок, спільних для двох і більше мисливських господарств.

2.2. У залежності від видів мисливських тварин, які перебувають на території мисливських угідь, відтворювальні ділянки можуть бути визначені для окремого виду або групи видів мисливських тварин.

2.3. Під відтворювальні ділянки, на термін не менше трьох років, визначаються найбільш сприятливі для охорони та відтворення окремого виду або групи видів мисливських тварин угіддя, які мають добрі кормові та захисні властивості відповідно до Класифікації мисливських угідь за категоріями цінності (класами бонітетів), визначеної пунктом 7 Порядку проведення упорядкування мисливських угідь, затвердженого наказом Держкомлісгоспу України від 21 червня 2001 року № 56 зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 31 серпня 2001 року за № 771/5962.

2.4. Полювання на території відтворювальної ділянки забороняється. Відстріл та відлов хижих та шкідливих тварин на території відтворювальних ділянок здійснюються у відповідності до вимог статті 33 Закону України "Про мисливське господарство та полювання".

2.5. Проведення комплексу лісогосподарських та інших робіт власниками або користувачами земельних ділянок на території відтворювальних ділянок узгоджується з користувачем мисливських угідь.

3. Оформлення матеріалів для визначення відтворювальних ділянок.

3.1. Визначення відтворювальних ділянок погоджується з власником або користувачем земельної ділянки та оформляється наказом користувача мисливських угідь, у якому вказуються площа угідь, що виділяється з цією метою, з переліком кварталів, урочищ, водойм тощо, що входять до складу відтворювальної ділянки, детальним описом її меж, видом або групою видів мисливських тварин, для відтворення яких виділяється ділянка, визначається режим охорони мисливських тварин на цій території.

3.2. Відмежування територій відтворювальних ділянок проводиться межовими попереджувальними знаками.

Начальник Управління мисливського господарства і контролю

М.В.Шадура

Додаток Г
Лісомисливське районування України

Таблиця 1 – Належність адміністративних районів України до природних зон

Найменування адміністративної області	Найменування адміністративних районів
Поліська	
Волинська	Усі райони, за винятком належних до Лісостепової (правобережної) зони
Житомирська	Усі райони, за винятком належних до Лісостепової (правобережної) зони
Київська	Бородянський, Вишгородський, Іванківський, Києво-Святошинський, Макарівський, Поліський
Львівська	Бродівський, Бузький, Жовківський, Кам'янка-Бузький, Радехівський, Яворівський
Рівненська	Усі райони, за винятком належних до Лісостепової (правобережної) зони
Сумська	Середино-Будський, Шосткинський, Ямпільський
Хмельницька	Ізяславський, Полонський, Славутський, Шепетівський
Чернігівська	Усі райони, за винятком належних до Лісостепової (лівобережної) зони
Лісостепова	
Правобережна	
Вінницька	Усі райони
Волинська	Горохівський, Іваничівський, Локачинський, Луцький
Житомирська	Андрушівський, Бердичівський, Любарський, Попільнянський, Ружинський, Чуднівський
Івано-Франківська	Усі райони, за винятком належних до Карпатської зони
Київська	Усі райони, за винятком належних до Поліської та Лісостепової (лівобережної) зон
Кіровоградська	Гайворонський, Голованівський, Знам'янський, Новоархангельський, Новомиргородський, Олександрівський, Олександрійський, Онуфріївський, Світловодський, Ульяновський
Львівська	Городоцький, Золочівський, Перемишлянський, Пустомитівський, Миколаївський, Жидачівський
Одеська	Балтський, Кодимський, Савранський, Котовський, Красноокнянський
Рівненська	Гощанський, Демидівський, Дубнівський, Здолбунівський, Млинівський, Острозький, Рівненський
Тернопільська	Усі райони
Хмельницька	Усі райони, за винятком належних до Поліської зони
Черкаська	Усі райони, за винятком належних до Лісостепової (лівобережної) зони
Чернівецька	Усі райони, за винятком належних до Карпатської зони
Лівобережна	
Київська	Березанський, Бориспільський, Броварський, Згурівський, Переяслав-Хмельницький, Яготинський
Полтавська	Усі райони
Сумська	Усі райони, за винятком належних до Поліської зони
Харківська	Богодухівський, Валківський, Великобурлуцький, Вовчанський, Дергачівський, Зміївський, Золочівський, Коломацький, Краснокутський, Нововодолазький, Печенізький, Харківський, Чугуївський
Черкаська	Драбівський, Золотоніський, Чорнобаївський
Чернігівська	Бахмацький, Варвинський, Ічнянський, Прилуцький, Срібнянський, Талалаївський

Найменування адміністративної області	Найменування адміністративних районів
Степова	
<i>Північна</i>	
Дніпропетровська	Усі райони
Донецька	Усі райони
Запорізька	Вільнянський, Гуляйпільський, Запорізький, Куйбишевський, Новомиколаївський, Оріхівський, Пологівський, Розівський
Кіровоградська	Усі райони, за винятком належних до Лісостепової (правобережної) зони
Луганська	Усі райони
Миколаївська	Усі райони, за винятком належних до Степової (південної) зони
Одеська	Ананьївський, Великомихайлівський, Любашівський, Миколаївський, Ширяївський, Фрунзівський
Харківська	Балаклійський, Барвінківський, Близнюківський, Борівський, Дворічанський, Зачепилівський, Ізюмський, Кегичівський, Красноградський, Куп'янський, Лозівський, Первомайський, Сахновщинський, Шевченківський
<i>Південна</i>	
АР Крим	Джанкойський, Кіровський, Красногвардійський, Красноперекопський, Ленінський, Нижньогірський, Первомайський, Роздольненський, Сакський, Советський, Чорноморський
Запорізька	Усі райони, за винятком належних до Степової (північної) зони
Миколаївська	Баштанський, Березанський, Березнегуватський, Веселинівський, Миколаївський, Новоодеський, Очаківський, Снігурівський
Одеська	Усі райони, за винятком належних до Лісостепової (правобережної) та Степової (північної) зони
Херсонська	Усі райони
Карпатська	
Закарпатська	Усі райони
Івано-Франківська	Богородчанський, Верховинський, Долинський, Косівський, Надвірнянський, Рожнятівський
Львівська	Усі райони, за винятком належних до Поліської та Лісостепової (правобережної) зони
Чернівецька	Вижницький, Герцаївський, Глибоцький, Путильський, Сторожинецький

Додаток Д

Типологія та бонітування мисливських угідь України

Таблиця 1 – Класифікація мисливських угідь згідно з класом бонітету в межах Поліської зони

№ з/п	Тип мисливських угідь	Підтип, вид мисливських угідь	Лось	Олень	Козуля	Кабан	Засць	Куниця	Тетерук
1	Хвойний ліс (сосна, ялиця, модрина)	1.1 Молодняки 1-ї групи віку	1	2	2	2	1	4	5
		1.2. Молодняки 2-ї групи віку та середньовікові насадження							
		<i>1.2.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків</i>	1	2	2	2	2	5	4
		<i>1.2.2. Без — «» —</i>	3	3	3	3	3	5	4
		1.3. Пристигли, стиглі та перестійні насадження							
		<i>1.3.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків</i>	2	3	3	4	4	3	3
		<i>1.3.2. Без — «» —</i>	5	4	4	4	4	4	4
		1.4. Рідколісся	4	4	4	4	3	3	2
		1.5. Сосна по болоту	2	5	4	4	5	4	2
2	Хвойний ліс (ялина)	2.1. Молодняки 1-ї групи віку	2	2	3	1	2	5	5
		2.2. Молодняки 2-ї групи віку та середньовікові насадження	3	3	3	1	4	3	4
3	Листяний ліс	3.1. Молодняки 1-ї групи віку	1	2	2	1	1	4	3
		3.2. Молодняки 2-ї групи віку та середньовікові насадження							
		<i>3.2.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків</i>	1	2	2	2	2	4	3
		<i>3.2.2. Без — «» —</i>	3	3	3	3	3	5	4
		3.3. Пристигли, стиглі та перестійні насадження							
		<i>3.3.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків</i>	2	2	2	4	4	3	3
		<i>3.3.2. Без — «» —</i>	5	5	5	4	4	4	4
		3.4. Рідколісся	4	4	4	4	3	3	3
4	Змішаний ліс	4.1. Молодняки 1-ї групи віку	1	1	1	2	1	4	5
		4.2. Молодняки 2-ї групи віку та середньовікові насадження							
		<i>4.2.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків</i>	1	2	2	2	2	4	3
		<i>4.2.2. Без — «» —</i>	2	3	3	3	3	5	4
		4.3. Пристигли, стиглі та перестійні насадження							
		<i>4.3.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків</i>	2	3	3	4	4	3	3
		<i>4.3.2. Без — «» —</i>	4	4	4	4	4	4	4
		4.4. Рідколісся	5	4	4	4	3	3	3
5	Чагарники								
		2	2	2	2	2	2	4	

№ з/п	Тип мисливських угідь	Підтип, вид мисливських угідь	Лось	Олень	Козуля	Кабан	Засць	Куниця	Тетерук
6	Орні землі	6.1. Рілля, сади, виноградники тощо	5	3	2	2	2	5	5
		6.2. Сільськогосподарські культури з густою мережею лісосмуг	5	3	3	3	2	5	5
		6.3. Сільськогосподарські культури з рідкою мережею лісосмуг	5	4	4	4	3	5	5
7	Луки	7.1. Суходільні	4	4	4	4	2	5	5
		7.2. Заболочені	3	3	3	4	4	5	5
8	Болота	8.1. Чисті (до 20% чагарників)	4	4	4	4	5	5	2
		8.2. Зарослі (понад 20% чагарників)	2	4	2	2	3	4	1
9	Водойми	9.1. Чисті	5	5	5	5	5	5	5
		9.2. Такі, що заросли багаторічною трав'янистою рослинністю	5	5	5	5	5	5	5

Таблиця 2 – Класифікація мисливських угідь згідно з класом бонітету в межах Лісостепової правобережної зони

№ з/п	Тип мисливських угідь	Підтип, вид мисливських угідь	Лось	Олень	Лань	Козуля	Кабан	Засць	Куріпка
1	Хвойний ліс (сосна, ялина, ялиця, модрина)	1.1. Молодняки 1-ї групи віку	1	2	2	2	2	1	3
		1.2. Молодняки 2-ї групи віку та середньовікові насадження							
		1.2.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	1	2	2	2	2	2	5
		1.2.2. Без — «» —	3	3	3	3	3	3	5
		1.3. Пристигли, стиглі та перестійні насадження							
		1.3.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	2	3	3	3	4	4	5
		1.3.2. Без — «» —	4	4	4	4	4	4	5
		1.4. Рідколісся	4	4	4	4	4	3	4
2	Листяний ліс	2.1. Молодняки 1-ї групи віку	1	2	2	1	1	1	3
		2.2. Молодняки 2-ї групи віку та середньовікові насадження							
		2.2.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	1	2	2	2	2	2	5
		2.2.2. Без — «» —	3	3	3	3	3	3	5
		2.3. Пристигли, стиглі та перестійні насадження							
		2.3.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	2	2	2	2	4	4	5
		2.3.2. Без — «» —	4	4	4	4	4	4	5
		2.4. Рідколісся	4	4	4	4	4	3	4

№ з/п	Тип мисливських угідь	Підтип, вид мисливських угідь	Лось	Олень	Лань	Козуля	Кабан	Засць	Курипка
3	Змішаний ліс	3.1. Молодняки 1-ї групи віку	1	2	2	1	1	1	3
		3.2. Молодняки 2-ї групи віку та середньовікові насадження							
		3.2.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	1	1	1	2	2	2	5
		3.2.2. Без — «» —	3	3	3	3	3	3	5
		3.3. Пристигли, стиглі та перестійні насадження							
		3.3.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	2	2	2	2	4	4	5
		3.3.2. Без — «» —	4	4	4	4	4	4	5
		3.4. Рідколісся	5	4	4	4	4	3	4
4	Чагарники		2	2	2	2	2	2	3
5	Орні землі	5.1. Рілля, сади, виноградники тощо	5	3	2	2	3	2	3
		5.2. Сільськогосподарські культури з густою мережею лісосмуг	4	3	4	2	3	1	1
		5.3. Сільськогосподарські культури з рідкою мережею лісосмуг	5	4	4	3	4	2	2
6	Луки	6.1. Суходільні	5	4	4	4	4	3	3
		6.2. Заболочені	4	3	4	3	4	4	4
7	Болота	7.1. Чисті (до 20% чагарників)	4	4	4	4	4	4	5
		7.2. Зарослі (понад 20% чагарників)	2	3	4	2	2	3	5
8	Водойми	8.1. Чисті	5	5	5	5	5	5	5
		8.2. Такі, що заросли багаторічною трав'янистою рослинністю	5	5	5	5	5	5	5
9	Балки	9.1. Чисті	5	4	4	4	4	3	4
		9.2. Такі, що заросли деревною та чагарниковою рослинністю	3	3	3	2	2	2	3

Таблиця 3 – Класифікація мисливських угідь згідно з класом бонітету в межах Лісостепової лівобережної зони

№ з/п	Тип мисливських угідь	Підтип, вид мисливських угідь	Лось	Олень	Лань	Козуля	Кабан	Засць	Курипка
1	Хвойний ліс (сосна, ялина, ялиця, модрина)	1.1. Молодняки 1-ї групи віку	1	2	2	2	2	1	3
		1.2. Молодняки 2-ї групи віку та середньовікові насадження							
		1.2.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	1	2	2	2	2	2	5
		1.2.2. Без — «» —	3	3	3	3	3	3	5
		1.3. Пристигли, стиглі та перестійні насадження							
		1.3.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	2	3	3	3	4	4	5
		1.3.2. Без — «» —	5	4	4	4	4	4	5
		1.4. Рідколісся	4	4	4	4	4	3	4

№ з/п	Тип мисливських угідь	Підтип, вид мисливських угідь	Лось	Олень	Лань	Козуля	Кабан	Засць	Куріпка
2	Листяний ліс	2.1. Молодняки 1-ї групи віку	1	2	2	1	1	1	3
		2.2. Молодняки 2-ї групи віку та середньовікові насадження							
		2.2.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	1	2	2	2	2	2	5
		2.2.2. Без — «» —	3	3	3	3	3	3	5
		2.3. Пристигли, стиглі та перестійні насадження							
		2.3.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	2	2	2	3	4	4	5
		2.3.2. Без — «» —	5	4	4	4	4	4	5
		2.4. Рідколісся	4	4	4	4	4	3	4
3	Змішаний ліс	3.1. Молодняки 1-ї групи віку	1	1	2	1	2	1	3
		3.2. Молодняки 2-ї групи віку та середньовікові насадження							
		3.2.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	1	2	1	2	2	2	5
		3.2.2. Без — «» —	2	3	3	3	3	3	5
		3.3. Пристигли, стиглі та перестійні насадження							
		3.3.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	2	2	2	2	4	4	5
		3.3.2. Без — «» —	4	4	4	4	4	4	5
		3.4. Рідколісся	5	4	4	4	4	3	4
4	Чагарники		2	2	2	2	2	2	3
5	Орні землі	5.1. Рілля, сади, виноградники тощо	5	3	2	2	3	2	3
		5.2. Сільськогосподарські культури з густою мережею лісосмуг	4	3	4	2	3	1	1
		5.3. Сільськогосподарські культури з рідкою мережею лісосмуг	5	4	4	3	4	3	2
6	Луки	6.1. Суходільні	5	4	4	4	4	3	3
		6.2. Заболочені	4	3	4	3	4	4	4
7	Болота	7.1. Чисті (до 20% чагарників)	4	4	4	4	4	4	5
		7.2. Зарослі (понад 20% чагарників)	2	3	4	2	2	3	5
8	Водойми	8.1. Чисті	5	5	5	5	5	5	5
		8.2. Такі, що заросли багаторічною трав'янистою рослинністю	5	5	5	5	5	5	5
9	Балки	9.1 Чисті	5	4	4	4	4	3	4
		9.2 Такі, що заросли деревною та чагарниковою рослинністю	3	3	3	2	2	2	3

Таблиця 4 – Класифікація мисливських угідь згідно з класом бонітету в межах Степової північної зони

№ з/п	Тип мисливських угідь	Підтип, вид мисливських угідь	Олень	Лань	Козуля	Кабан	Засць	Фазан	Куріпка	Крижень
1	Хвойний ліс	1.1. Молодняки 1-ї групи віку	2	2	2	2	1	3	3	5
		1.2. Молодняки 2-ї групи віку та середньовікові насадження								
		1.2.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	2	2	2	2	2	3	5	5
		1.2.2. Без — «» —	3	3	3	3	3	4	5	5
		1.3. Пристигли, стиглі та перестійні насадження								
		1.3.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	2	3	3	3	4	3	5	5
		1.3.2. Без — «» —	4	4	4	4	3	4	5	5
		1.4. Рідколісся	4	4	4	4	3	3	4	5
2	Листяний ліс	2.1. Молодняки 1-ї групи віку	2	2	2	2	1	3	3	5
		2.2. Молодняки 2-ї групи віку та середньовікові насадження								
		2.2.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	2	2	2	2	2	3	5	5
		2.2.2. Без — «» —	3	3	3	3	3	4	5	5
		2.3. Пристигли, стиглі та перестійні насадження								
		2.3.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	2	2	2	3	4	3	5	5
		2.3.2. Без — «» —	4	4	4	4	3	4	5	5
		2.4. Рідколісся	4	4	4	4	3	3	4	5
3	Змішаний ліс	3.1. Молодняки 1-ї групи віку	2	2	2	2	1	3	3	5
		3.2. Молодняки 2-ї групи віку та середньовікові насадження								
		3.2.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	1	1	1	2	2	3	5	5
		3.2.2. Без — «» —	3	3	3	3	3	4	5	5
		3.3. Пристигли, стиглі та перестійні насадження								
		3.3.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	2	2	2	3	4	3	5	5
		3.3.2. Без — «» —	4	4	4	4	3	4	5	5
		3.4. Рідколісся	4	4	4	4	3	3	4	5
		3.5. Березові та дубові «гаї» в пониженнях	2	1	2	2	2	2	3	5
		3.6. Листяні насадження на заплавах островах	1	2	1	1	4	1	5	3
4	Чагарники		2	2	1	1	1	1	3	5

№ з/п	Тип мисливських угідь	Підтип, вид мисливських угідь	Олень	Лань	Козуля	Кабан	Засць	Фазан	Курітка	Крижень
5	Орні землі	5.1. Рілля, сади, виноградники тощо	4	4	3	3	2	4	3	5
		5.2. Сільськогосподарські культури з густою мережею лісосмуг	3	4	2	3	1	3	1	5
		5.3. Сільськогосподарські культури з рідкою мережею лісосмуг	4	4	3	4	3	4	3	3
6	Луки	6.1. Суходільні	4	4	4	4	3	3	3	4
		6.2. Заболочені	3	4	3	4	4	3	4	2
7	Болота	7.1. Чисті (до 20% чагарників)	4	4	4	4	4	4	5	3
		7.2. Зарослі (понад 20% чагарників)	3	4	2	2	3	2	5	3
8	Водойми	8.1. Чисті	5	5	5	5	5	5	5	2
		8.2. Такі, що заросли багаторічною трав'янистою рослинністю	5	5	5	5	5	5	5	1
		8.3. Заплави	3	5	4	3	4	3	5	2
9	Піски		4	5	4	4	3	5	5	5
10	Природоохоронні комплекси		2	2	1	2	1	1	3	2
11	Балки	11.1. Чисті	4	4	4	4	3	4	4	5
		11.2. Такі, що заросли деревною та чагарниковою рослинністю	3	3	2	2	2	1	2	5

Таблиця 5 – Класифікація мисливських угідь згідно з класом бонітету в межах Степової південної зони

№ з/п	Тип мисливських угідь	Підтип, вид мисливських угідь	Олень	Лань	Козуля	Кабан	Засць	Фазан	Курітка	Крижень
1	Хвойний ліс	1.1. Молодняки 1-ї групи віку	2	2	2	2	1	3	3	5
		1.2. Молодняки 2-ї групи віку та середньовікові насадження								
		1.2.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	2	2	2	2	2	3	5	5
		1.2.2. Без — «» —	3	3	3	3	3	4	5	5
		1.3. Пристигли, стиглі та перестійні насадження								
		1.3.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	2	3	3	3	4	3	5	5
		1.3.2. Без — «» —	4	4	4	4	3	4	5	5
		1.4. Рідколісся	4	4	4	4	3	3	4	5
2	Листяний ліс	2.1. Молодняки 1-ї групи віку	2	2	2	2	1	3	3	5
		2.2.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	2	2	2	2	2	3	5	5
		2.2.2. Без — «» —	3	3	3	3	3	4	5	5

№ з/п	Тип мисливських угідь	Підтип, вид мисливських угідь	Олень	Лань	Козуля	Кабан	Засць	Фазан	Куріпка	Крижень
		2.3. Пристигли, стиглі та перестійні насадження								
		2.3.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	2	2	2	3	4	3	5	5
		2.3.2. Без — «» —	4	4	4	4	3	4	5	5
		2.4. Рідколісся	4	4	4	4	3	3	4	5
3	Змішаний ліс	3.1. Молодняки 1-ї групи віку	2	2	2	2	1	3	3	5
		3.2. Молодняки 2-ї групи віку та середньовікові насадження								
		3.2.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	1	1	1	2	2	3	5	5
		3.2.2. Без — «» —	3	3	3	3	3	4	5	5
		3.3. Пристигли, стиглі та перестійні насадження								
		3.3.1. За наявності підросту, підліску та чагарничків	2	2	2	3	4	3	5	5
		3.3.2. Без — «» —	4	4	4	4	3	4	5	5
		3.4. Рідколісся	4	4	4	4	3	3	4	5
		3.5. Березові та дубові "гаї" в пониженнях	2	1	2	2	2	2	3	5
		3.6. Листяні насадження на заплавах островів	1	2	1	1	4	1	5	3
4	Чагарники		2	2	1	1	1	1	3	5
5	Орні землі	5.1. Рілля, сади, виноградники тощо	4	4	3	3	2	4	3	5
		5.2. Сільськогосподарські культури з густою мережею лісосмуг	3	4	2	3	1	3	1	5
		5.3. Сільськогосподарські культури з рідкою мережею лісосмуг	4	4	3	4	3	4	3	3
6	Луки	6.1. Суходільні	4	4	4	4	3	3	3	4
		6.2. Заболочені	3	4	3	4	4	3	4	2
7	Болота	7.1. Чисті (до 20% чагарників)	4	4	4	4	4	4	5	3
		7.2. Зарослі (понад 20% чагарників)	3	4	2	2	3	2	5	3
8	Водойми	8.1. Чисті	5	5	5	5	5	5	5	2
		8.2. Такі, що заросли багаторічною трав'янистою рослинністю	5	5	5	5	5	5	5	1
		8.3. Заплави	3	5	4	3	4	3	5	2
9	Піски		4	5	4	4	3	5	5	5
10	Природоохоронні комплекси		2	2	1	2	1	1	3	2
11	Балки	11.1. Чисті	4	4	4	4	3	4	4	5
		11.2. Такі, що заросли деревною та чагарниковою рослинністю	3	3	2	2	2	1	2	5

Таблиця 6 – Класифікація мисливських угідь згідно з класом бонітету в межах Карпатської зони: лісові насадження для копитних тварин

Тип мисливських угідь	Вид копитних	Категорія цінності (клас бонітету)				
		молодняки до 20 років	насадження від 21 до 60 років	насадження 61-100 років з повнотою > 0,7	насадження 61-100 років з повнотою < 0,7	рідколіся
Хвойні ліси високогірського лісового району вище 1000 м н.р.м.	Зубр	5	4	5	5	5
	Олень	2	4	4	3	2
	Козуля	2	4	4	4	3
	Кабан	5	4	5	5	4
Хвойні ліси гірського лісового району на території букового лісу	Зубр	3	4	5	4	3
	Олень	1	4	4	3	2
	Козуля	1	4	4	3	2
	Кабан	4	4	5	4	4
Хвойні ліси передгір'я	Зубр	3	4	5	4	3
	Олень	1	4	5	4	3
	Козуля	2	4	5	4	3
	Кабан	2	4	5	4	3
Букові ліси на території букового гірського лісового району	Зубр	2	4	5	4	3
	Олень	1	4	4	4	2
	Козуля	1	4	4	4	2
	Кабан	2	4	3	3	4
Букові ліси в передгір'ї	Зубр	2	3	5	4	3
	Олень	1	3	4	3	2
	Козуля	1	3	4	3	2
	Кабан	2	3	3	2	3
Буково-ялищеві, ялиново-буково-ялищеві, ялиново-ялищеві і ялищеві ліси гірського лісового району на території букового лісу і в передгір'ї	Зубр	1	5	4	3	1
	Олень	1	4	3	2	1
	Козуля	1	4	3	2	1
	Кабан	2	5	3	2	1
Дубові ліси	Зубр	1	4	3	2	1
	Олень	1	4	2	1	1
	Козуля	1	4	2	1	1
	Кабан	1	4	3	2	1
Інші листяні та змішані ліси передгір'я	Зубр	2	5	5	3	2
	Олень	1	3	3	1	1
	Козуля	1	4	2	1	1
	Кабан	2	5	5	2	1

Таблиця 7 – Класифікація мисливських угідь згідно з класом бонітету в межах Карпатської зони: не вкриті лісовою рослинністю землі для мисливських тварин

№ з/п	Не вкриті лісом землі		
	Тип мисливських угідь	Вид мисливських тварин	Клас бонітету
1	Орні землі (посіви, сади, виноградники)	Олень	3
		Козуля	2
		Кабан	2
		Заєць-русак	2
2	Луки (сіножаті, полонини, пасовища, прогалини)	Олень	4
		Козуля	3
		Кабан	4
		Заєць-русак	3
3	Болота (до 800 м н.р.м., зарослі чагарником)	Олень	3
		Козуля	3
		Кабан	3
		Заєць-русак	4
4	Чисті болота	Олень	4
		Козуля	4
		Кабан	4
		Заєць-русак	4
5	Угіддя, вище 800 м н.р.м.	Заєць-русак	4

Таблиця 8 – Класифікація мисливських угідь згідно з класом бонітету в межах Карпатської зони: не вкриті лісовою рослинністю землі для фазана

№ з/п	Тип угідь	Клас бонітету
1	Орні землі, чагарникові зарості, лісові насадження серед полів, лісосмуги	2
2	Пасовища, сіножаті, виноградники, сади, прогалини	3

Таблиця 9 – Типологія та бонітування водно-болотних угідь

Назва типів водно-болотних угідь	Перша екологічна група				Друга екологічна група			
	умови							
	кормність	гніздо-придатність	захисність	бонітет	кормність	гніздо-придатність	захисність	бонітет
Плеса чисті, глибоководні	добрі	погані	погані	3	добрі	погані	добрі	2
Плеса мілководні, чисті	середні	—«»—	середні	2	—«»—	—«»—	—«»—	2
Плеса мілководні, такі що заросли зануреною й напівзануреною рослинністю	добрі	—«»—	—«»—	2	—«»—	—«»—	—«»—	2

Назва типів водно-болотних угідь	Перша екологічна група				Друга екологічна група			
	умови							
	кормність	гніздо-придатність	захисність	бонітет	кормність	гніздо-придатність	захисність	бонітет
Плеса глибоководні з чагарниками й зарослі надводною рослинністю	добрі	середні	добрі	2	—«»—	добрі	—«»—	2
Зарості очерету	погані	добрі	—«»—	2	погані	середні	—«»—	2
Зарості манників	—«»—	—«»—	—«»—	2	—«»—	—«»—	середні	2
Зарості хвоща	добрі	погані	—«»—	2	середні	погані	—«»—	2
Зарості осоково-чагарникові	погані	добрі	—«»—	2	погані	середні	добрі	2
Зарості рогози	середні	—«»—	—«»—	2	—«»—	—«»—	погані	3
Зарості прибережні змішані	добрі	—«»—	—«»—	1	—«»—	добрі	добрі	1
Русла річок глибоководні	погані	погані	погані	3	добрі	погані	—«»—	1
Русла річок мілководні	добрі	середні	добрі	2	середні	—«»—	середні	2
Болота осокові купинясті з водою	середні	добрі	—«»—	1	погані	добрі	погані	3
Болота осоково-чагарникові	—«»—	—«»—	—«»—	1	—«»—	—«»—	—«»—	3

Таблиця 10 – Основні ознаки бонітування угідь для ондатри

Найменування типів водно-болотних угідь	Умови проживання			
	кормові	гніздо-придатність	бонітет	оптимальна щільність сімей на 1 га стацій
Плеса чисті, глибоководна берегова частина, поросла надводною та напівзануреною рослинністю	середні	добра	2	1
Плеса мілководні, порослі зануреною та напівзануреною рослинністю, наявність сплавин, острівців, що заросли рогозом, очеретом, бобівником, лататтям, хвощем, лепешняком та ін.	добрі	добра	1	2
Густі зарості очерету	середні	середні	2	1
Рідкі зарості комишу, наявність плес, зарослих кормовою рослинністю	добрі	добра	1	2
Плеса мілководні, зарослі тілорізом, з сплавинами, острівці відсутні	погані	погана	3-4	-
Осокові зарості	погані	погана	3-4	1

Найменування типів водно-болотних угідь	Умови проживання			
	кормові	гніздо-придатність	бонітет	оптимальна щільність сімей на 1 га стацій
Русла рік мілководні з наявністю надводної та підводної рослинності. Береги високі	добрі	добра	1	2
Болота осокові з купинами, водними ділянками	середні	добра	2-3	1
Болота з водою, зарості рогозом, чагарниками, очеретом	добрі	задовільна	2-3	1

Таблиця 11 – Основні ознаки класифікації (бонітування) угідь для бобра

Основні ознаки класифікації факторів				Бонітет угідь	Оптимальна щільність бобрів на 1 км берегової лінії
кормові умови	захисні умови	гідрологічний режим	антропогенний фактор		
Основні кормові породи: осика, усі верби й тополі. Повнота насаджень не нижча 0,4. Ширина берегової смуги не менше 0,6 км, довжина – 1 км і більше	Водойма простора, глибока, віддалена від населених пунктів, малодоступна. Деревно-чагарникова рослинність створює важкопрохідні зарості	Стабільний протягом року рівень води має незначні коливання, весняні повені слабкі	Господарська діяльність людей у районі проживання бобрів незначна	1 (добрі)	до 6

Основні ознаки класифікації факторів				Бонітет угідь	Оптимальна щільність бобрів на 1 км берегової лінії
кормові умови	захисні умови	гідрологічний режим	антропогенний фактор		
Основні кормові породи мають повноту нижче 0,4. Ширина і довжина ділянок деревно-чагарникової рослинності менші, ніж зазначено вище або в складі насаджень значний відсоток другорядних порід: дуба, яблуні, берези, горобини, черемшини з повнотою не нижче 0,6 і розміром ділянок менше ніж 2x0,4 кв. км	Водойма важкодоступна, береги рясно заросли чагарниками і водно-болотною рослинністю, що приховує сліди діяльності бобрів (загати)	Регульований самими бобрами. Перепади рівня води у водоймі значні. Частина водойми обміліла. Греблі, що побудували бобри, ефективно підтримують необхідний рівень води в районі поселення	Господарська діяльність людини помірна і не впливає на гідрологічний режим водойми	2 (задовільні)	до 3
Ділянки, зайняті основними і другорядними породами, маленькі за площею або основна кормова порода зустрічається дуже рідко. В основному до складу входять хвойні породи або вільха. Деревно-чагарникової рослинності уздовж берега немає.	Водойма невелика, прибережна рослинність слабка. Доступність добра, населені пункти недалеко, охорона послаблена.	Нестабільний. Перепад рівня води у водоймі значний. Тварини не мають можливості пережити підйому рівня води. Загати, побудовані бобрами, не запобігають обміленню і висиханню водойми	Господарська діяльність людини в районі проживання бобрів активна – ведуться гідромеліоративні роботи або ставкове рибне господарство, розвинутий промисловий лов риби. Фактор турбування великий	3 (погані)	1

Додаток Е

Орієнтовна шкала визначення ступеня поточного впливу різноманітних чинників на мисливську фауну

Чинники	Показники	Коефіцієнт зменшення (збільшення) бонітету	Дія чинника
Біотичні чинники			
Кормові й захисні властивості	Бонітети мисливських угідь	1-5	Постійна
Мозаїчність угідь	Кількість лісових контурів на 1000 га мисливських угідь:		Постійна
	один контур	0	
	до 5 контурів	0,02	
	до 10 контурів	0,04	
	до 15 контурів	0,06	
	понад 20 контурів	0,08	
Вплив хижаків	Хижаків відсутні	0	Періодична
	Чисельність хижаків не перевищує 0,1 особин на 1000 га	0,02	
	Чисельність хижаків не перевищує 0,3 особин на 1000 га	0,09	
	Чисельність хижаків більше 0,5 особин на 1000 га	0,4	
	Боротьба з хижаками не ведеться	1,5	
Вплив конкурентів	Конкурентів немає	0	Періодична
	Зустрічаються поодинокі	0,02	
	Впливають на кормову базу	0,04	
	Знижують кормові властивості угідь	0,06	
	Повністю витісняють вид	0,1	
Санітарний стан	Район сприятливий у санітарному відношенні	0	Періодична
	В окремі роки реєструвалися поодинокі випадки захворювань диких тварин	0,02	
	Щорічно реєструються поодинокі випадки захворювань	0,04	
	Реєструється 5-6 випадків захворювань щорічно	0,06	
	Профілактичні заходи не проводяться	0,2	
Абіотичні чинники			
Забезпеченість природними водними джерелами (відстань до води)	До 300 м	0	Постійна
	300-500 м	0,02	
	500-1000 м	0,04	
	1-5 км	0,06	
	Понад 5 км	0,08	

Чинники	Показники	Коефіцієнт зменшення (збільшення) бонітету	Дія чинника
Рельєф	Рівнинний	0	Постійна
	Горбистий (до 30% території пологі схили)	0,02	
	Рельєф гірський з пологими і крутими схилами (крутих схилів до 30% території)	0,04	
	Рельєф гірський, де переважають круті схили (пологих схилів до 30% території)	0,06	
	Рельєф гірський, де переважають круті й дуже круті схили, кам'янисті розсипи	0,08	
Експозиція й висота над рівнем моря	Передгір'я до 500 м н.р.м.	0	Постійна
	Нижній гірський лісовий пояс території букового лісу до 700 м н.р.м. (південні, східні й західні експозиції)	0,02	
	Нижній гірський лісовий пояс території букового лісу до 800 м н.р.м. (північні експозиції)	0,04	
	Нижній гірський лісовий пояс до 1100 м н.р.м. (всі експозиції)	0,06	
	Типи угідь вище 1100 м н.р.м.	0,08	
Клімат (висота і тривалість снігового покриву)	Сніговий покрив до 15 см	0	Періодична
	Сніговий покрив до 30 см (до 60 днів)	0,02	
	Сніговий покрив до 30 см (понад 75 днів)	0,04	
	Сніговий покрив 40-50 см	0,06	
	Сніговий покрив – 60 см і більше	0,1	
Антропогенні чинники			
Браконьєрство	Не впливає на стан популяції	0	Періодична
	Виявлено до 5 випадків у рік на 1000 га	0,1	
	Виявлено до 10 випадків у рік на 1000 га	0,4	
	Виявлено більше 10 випадків у рік на 1000 га	1,0	
	Боротьба з браконьєрством не ведеться	3,0	
Чинник неспокою (рекреаційне навантаження, випас худоби, збір грибів тощо)	Відсутній	0	Періодична
	Поодинокі випадки впливу	0,02	
	Впливає на розподіл тварин за біотопами	0,04	
	Відчутно впливає на популяцію в окремі сезони року	0,06	
	Впливає на популяцію протягом усього року	0,08	
Окультуреність ландшафту (осушення, розорювання земель, застосування хімікатів тощо)	Не впливає	0	Періодична
	Незначно погіршує	0,02	
	Погіршує відчутно	0,04	
	Рідко зустрічаються окремі особини через окультуреність ландшафту	0,06	
	Вид відсутній через окультуреність ландшафту	0,08	

Чинники	Показники	Коефіцієнт зменшення (збільшення) бонітету	Дія чинника
Загибель диких тварин (при веденні сільсько-господарського та лісового господарства)	Господарська діяльність не призводить до загибелі тварин	0	Періодична
	Призводить до загибелі незначної кількості тварин (1-2 випадки на рік)	0,02	
	Призводить до загибелі майже всього річного приросту	0,04	
	Загибель тварин перевищує річний приріст	0,06	
	Призводить до масової гибелі тварин	0,1	
Формування популяцій диких тварин (за віковою та статеву структурою)	Не впливає на продуктивність популяції	0	Періодична
	Призводить до незначного зменшення чисельності (до 20 %)	0,02	
	Зменшує чисельність (до 50 %)	0,04	
	Зменшує чисельність більше 50 %	0,5	
	Призводить до деградації виду	1,0	
Чинники, які можуть впливати на підвищення середнього бонітету			
Додаткова кормова база (на землях с/г призначення: посіви, озимина, овес, кукурудза тощо)	Наявність сільськогосподарських культур: – більше 20 га на 1000 га угідь – до 20 га на 1000 га угідь	- 0,2 - 0,1	Періодична
	Нормативна забезпеченість кормовими полями (ремізами)	0	
	Недостатня кількість кормових полів (ремізів)	0,04	
	Кормові поля (ремізи) відсутні	0,1	
Ефективність біотехнічних заходів	Дає змогу перевищити оптимальну щільність виду на 1000 га угідь	- 0,5	Періодична
	Дає змогу досягти оптимальної щільності виду на 1000 га угідь	- 0,2	
	Не впливає на стан популяції	0	
	Біотехнічні заходи проводяться в недостатньому обсязі	0,1	
	Не проводяться зовсім (при потребі їх проведення)	0,3	

Додаток Ж

Оптимальна щільність основних видів мисливських тварин

Таблиця 1 – Оптимальна щільність основних видів мисливських тварин у залежності від середнього класу бонітету Поліської зони

Середній клас бонітету / оптимальна щільність (гол/1000 га)	Лось	Олень	Козуля	Кабан	Засць	Куниця	Тетерук
1,0	10,0	15,0	57,0	8,0	80	12,0	70
1,1	9,7	14,5	55,0	7,8	77	11,7	68
1,2	9,4	14,1	53,5	7,6	75	11,4	66
1,3	9,1	13,6	51,5	7,4	72	11,1	64
1,4	8,8	13,2	50,0	7,2	69	10,8	62
1,5	8,5	12,7	48,0	7,0	66	10,5	60
1,6	8,2	12,3	46,5	6,8	64	10,2	58
1,7	7,9	11,8	44,5	6,6	61	9,9	56
1,8	7,6	11,4	43,0	6,4	58	9,6	54
1,9	7,3	10,9	41,0	6,2	56	9,3	52
2,0	6,9	10,4	39,0	6,0	53	9,0	50
2,1	6,6	10,0	37,0	5,8	51	8,7	48
2,2	6,3	9,5	35,5	5,6	48	8,4	46
2,3	6,0	9,1	33,5	5,4	46	8,1	44
2,4	5,7	8,6	32,0	5,2	43	7,8	42
2,5	5,4	8,2	30,0	5,0	41	7,5	40
2,6	5,1	7,7	28,5	4,8	30	7,2	38
2,7	4,8	7,3	26,5	4,6	36	6,9	36
2,8	4,5	6,8	25,0	4,4	33	6,6	34
2,9	4,2	6,3	23,0	4,2	31	6,3	32
3,0	3,8	5,8	21,0	4,0	28	6,0	30
3,1	3,5	5,4	19,0	3,8	25	5,7	28
3,2	3,2	4,9	17,5	3,6	23	5,4	26
3,3	2,9	4,5	15,5	3,4	20	5,1	24
3,4	2,6	4,0	14,0	3,2	17	4,8	22
3,5	2,3	3,6	12,0	3,0	15	4,5	20
3,6	2,0	3,1	10,5	2,8	13	4,2	18
3,7	1,7	2,7	8,5	2,6	11	3,9	16
3,8	1,4	2,2	7,0	2,4	9	3,6	14
3,9	1,1	1,7	5,5	2,2	7	3,3	12
4,0	0,7	1,2	4,0	2,0	5	3,0	10
4,1	0,5	0,8	2,5	1,8	4	2,7	8
4,2	0,3	0,4	1,0	1,6	3	2,4	6
4,3	0,2	0,2	0,5	1,4	2	2,1	4
4,4	0,1	-	-	1,2	1	1,8	2
4,5	-	-	-	1,0	0,5	1,5	-
4,6	-	-	-	0,8	-	1,2	-
4,7	-	-	-	0,6	-	0,9	-
4,8	-	-	-	0,4	-	0,6	-
4,9	-	-	-	0,2	-	0,3	-
5,0	-	-	-	0,1	-	-	-

Таблиця 2 – Оптимальна щільність основних видів мисливських тварин у залежності від середнього класу бонітету Лісостепової правобережної зони

Середній клас бонітету / оптимальна щільність (гол/1000 га)	Лось	Олень	Лань	Козуля	Кабан	Засць	Куріпка
1,0	11,0	15,0	35	57,0	12,0	100	80
1,1	10,6	14,5	34	55,0	11,7	96	78
1,2	10,3	14,1	33	53,5	11,4	92	76
1,3	9,9	13,6	32	51,5	11,1	89	74
1,4	9,6	13,2	31	50,0	10,8	86	72
1,5	9,2	12,7	30	48,0	10,5	83	70
1,6	8,9	12,3	29	46,5	10,2	79	68
1,7	8,5	11,8	28	44,5	9,9	76	66
1,8	8,2	11,4	27	43,0	9,6	72	64
1,9	7,9	10,9	26	41,0	9,3	68	62
2,0	7,6	10,4	25	39,0	9,0	65	60
2,1	7,3	10,0	24	37,0	8,7	61	58
2,2	6,9	9,5	23	35,5	8,4	58	56
2,3	6,5	9,1	22	33,5	8,1	55	54
2,4	6,2	8,6	21	32,0	7,8	52	52
2,5	5,8	8,2	20	30,0	7,5	49	50
2,6	5,5	7,7	19	28,5	7,2	46	48
2,7	5,1	7,3	18	26,5	6,9	43	46
2,8	4,8	6,8	17	25,0	6,6	40	44
2,9	4,4	6,3	16	23,0	6,3	37	42
3,0	4,1	5,8	15	21,0	6,0	34	40
3,1	3,8	5,4	14	19,0	5,7	31	38
3,2	3,5	4,9	13	17,5	5,4	28	36
3,3	3,1	4,5	12	15,5	5,1	25	34
3,4	2,8	4,0	11	14,0	4,8	22	32
3,5	2,4	3,6	10	12,0	4,5	20	30
3,6	2,1	3,1	9	10,5	4,2	18	28
3,7	1,8	2,7	8	8,5	3,9	16	26
3,8	1,5	2,2	7	7,0	3,6	14	24
3,9	1,2	1,7	6	5,5	3,3	12	22
4,0	0,8	1,2	5	4,0	3,0	10	20
4,1	0,6	0,8	4	2,5	2,7	8	18
4,2	0,5	0,4	3	1,0	2,4	6	16
4,3	0,3	0,2	2	0,5	2,1	4	14
4,4	0,2	-	1	-	1,8	2	12
4,5	-	-	-	-	1,5	1	10
4,6	-	-	-	-	1,2	-	8
4,7	-	-	-	-	0,9	-	6
4,8	-	-	-	-	0,6	-	4
4,9	-	-	-	-	0,3	-	2
5,0	-	-	-	-	0,1	-	-

Таблиця 3 – Оптимальна щільність основних видів мисливських тварин у залежності від середнього класу бонітету Лісостепової лівобережної зони

Середній клас бонітету/ оптимальна щільність (гол/1000 га)	Лось	Олень	Лань	Козуля	Кабан	Засць	Куріпка
1,0	11,0	15,0	37	57,0	12,0	100	80
1,1	10,6	14,5	36	55,0	11,7	96	78
1,2	10,3	14,1	35	53,5	11,4	92	76
1,3	9,9	13,6	34	51,5	11,1	89	74
1,4	9,6	13,2	33	50,0	10,8	86	72
1,5	9,2	12,7	32	48,0	10,5	83	70
1,6	8,9	12,3	31	46,5	10,2	79	68
1,7	8,5	11,8	30	44,5	9,9	76	66
1,8	8,2	11,4	29	43,0	9,6	72	64
1,9	7,9	10,9	28	41,0	9,3	68	62
2,0	7,6	10,4	27	39,0	9,0	65	60
2,1	7,3	10,0	26	37,0	8,7	61	58
2,2	6,9	9,5	25	35,5	8,4	58	56
2,3	6,5	9,1	24	33,5	8,1	55	54
2,4	6,2	8,6	23	32,0	7,8	52	52
2,5	5,8	8,2	22	30,0	7,5	49	50
2,6	5,5	7,7	21	28,5	7,2	46	48
2,7	5,1	7,3	20	26,5	6,9	43	46
2,8	4,8	6,8	19	25,0	6,6	40	44
2,9	4,4	6,3	18	23,0	6,3	37	42
3,0	4,1	5,8	17	21,0	6,0	34	40
3,1	3,8	5,4	16	19,0	5,7	31	38
3,2	3,5	4,9	15	17,5	5,4	28	36
3,3	3,1	4,5	14	15,5	5,1	25	34
3,4	2,8	4,0	13	14,0	4,8	22	32
3,5	2,4	3,6	12	12,0	4,5	20	30
3,6	2,1	3,1	11	10,5	4,2	18	28
3,7	1,8	2,7	10	8,5	3,9	16	26
3,8	1,5	2,2	9	7,0	3,6	14	24
3,9	1,2	1,7	8	5,5	3,3	12	22
4,0	0,8	1,2	7	4,0	3,0	10	20
4,1	0,6	0,8	6	2,5	2,7	8	18
4,2	0,5	0,4	5	1,0	2,4	6	16
4,3	0,3	0,2	4	0,5	2,1	4	14
4,4	0,2	-	3	-	1,8	2	12
4,5	-	-	2	-	1,5	1	10
4,6	-	-	1	-	1,2	-	8
4,7	-	-	-	-	0,9	-	6
4,8	-	-	-	-	0,6	-	4
4,9	-	-	-	-	0,3	-	2
5,0	-	-	-	-	0,1	-	-

Таблиця 4 – Оптимальна щільність основних видів мисливських тварин у залежності від середнього класу бонітету Степової північної зони

Середній клас бонітету / оптимальна щільність (гол/1000 га)	Олень	Лань	Козуля	Кабан	Засць	Фазан	Куріпка	Крижень
1,0	20,0	35	60,0	15,0	100	550	80	400
1,1	19,5	34	58,5	14,5	96	530	78	386
1,2	19,0	33	57,0	14,1	92	510	76	372
1,3	18,5	32	55,5	13,6	89	490	74	358
1,4	18,0	31	54,0	13,2	86	470	72	344
1,5	17,5	30	52,5	12,7	83	450	70	330
1,6	17,0	29	51,0	12,3	79	430	68	316
1,7	16,5	28	49,5	11,8	76	410	66	302
1,8	16,0	27	48,0	11,4	72	390	64	288
1,9	15,5	26	46,5	10,9	68	370	62	274
2,0	15,0	25	45,0	10,4	65	350	60	260
2,1	14,5	24	43,5	10,0	61	330	58	246
2,2	14,0	23	42,0	9,5	58	310	56	232
2,3	13,5	22	40,5	9,1	55	290	54	218
2,4	13,0	21	39,0	8,6	52	270	52	204
2,5	12,5	20	37,5	8,2	49	250	50	190
2,6	12,0	19	36,0	7,7	46	230	48	176
2,7	11,5	18	34,5	7,3	43	210	46	162
2,8	11,0	17	33,0	6,8	40	190	44	148
2,9	10,5	16	31,5	6,3	37	170	42	134
3,0	10,0	15	30,0	5,8	34	150	40	120
3,1	9,5	14	28,5	5,4	31	130	38	106
3,2	9,0	13	27,0	4,9	28	110	36	92
3,3	8,5	12	25,5	4,5	25	90	34	78
3,4	8,0	11	24,0	4,0	22	70	32	64
3,5	7,5	10	22,5	3,6	20	50	30	50
3,6	7,0	9	21,0	3,0	18	40	28	36
3,7	6,5	8	19,5	2,7	16	30	26	22
3,8	6,0	7	18,0	2,2	14	20	24	8
3,9	5,5	6	16,5	1,7	12	10	22	4
4,0	5,0	5	15,0	1,2	10	5	20	-
4,1	4,5	4	13,5	0,8	8	-	18	-
4,2	4,0	3	12,0	0,6	6	-	16	-
4,3	3,5	2	10,5	0,1	4	-	14	-
4,4	3,0	1	9,0	-	2	-	12	-
4,5	2,5	-	7,5	-	1	-	10	-
4,6	2,0	-	6,0	-	-	-	8	-
4,7	1,5	-	4,5	-	-	-	6	-
4,8	1,0	-	3,0	-	-	-	4	-
4,9	0,5	-	1,5	-	-	-	2	-
5,0	0,1	-	0,5	-	-	-	-	-

Таблиця 5 – Оптимальна щільність основних видів мисливських тварин у залежності від середнього класу бонітету Степової південної зони

Середній клас бонітету/ оптимальна щільність (гол/1000 га)	Олень	Муфлон	Козуля	Кабан	Засць	Фазан	Курилка	Крижень
1,0	20,0	23	60,0	20,0	100	550	80	400
1,1	19,5	22	58,5	19,5	96	530	78	386
1,2	19,0	21,5	57,0	19,0	92	510	76	372
1,3	18,5	21	55,5	18,5	89	490	74	358
1,4	18,0	20,5	54,0	18,0	86	470	72	344
1,5	17,5	20	52,5	17,5	83	450	70	330
1,6	17,0	19,5	51,0	17,0	79	430	68	316
1,7	16,5	19	49,5	16,5	76	410	66	302
1,8	16,0	18,5	48,0	16,0	72	390	64	288
1,9	15,5	18	46,5	15,5	68	370	62	274
2,0	15,0	17,5	45,0	15,0	65	350	60	260
2,1	14,5	17	43,5	14,5	61	330	58	246
2,2	14,0	16,5	42,0	14,0	58	310	56	232
2,3	13,5	16	40,5	13,5	55	290	54	218
2,4	13,0	15,5	39,0	13,0	52	270	52	204
2,5	12,5	15	37,5	12,5	49	250	50	190
2,6	12,0	14,5	36,0	12,0	46	230	48	176
2,7	11,5	14	34,5	11,5	43	210	46	162
2,8	11,0	13,5	33,0	11,0	40	190	44	148
2,9	10,5	13	31,5	10,5	37	170	42	134
3,0	10,0	12,5	30,0	10,0	34	150	40	120
3,1	9,5	12	28,5	9,5	31	130	38	106
3,2	9,0	11,5	27,0	9,0	28	110	36	92
3,3	8,5	11	25,5	8,5	25	90	34	78
3,4	8,0	10,5	24,0	8,0	22	70	32	64
3,5	7,5	10	22,5	7,5	20	50	30	50
3,6	7,0	9	21,0	7,0	18	40	28	36
3,7	6,5	8	19,5	6,0	16	30	26	22
3,8	6,0	7	18,0	5,0	14	20	24	8
3,9	5,5	6	16,5	4,0	12	10	22	4
4,0	5,0	5	15,0	3,0	10	5	20	-
4,1	4,5	4	13,5	2,0	8	-	18	-
4,2	4,0	3	12,0	1,0	6	-	16	-
4,3	3,5	2	10,5	0,5	4	-	14	-
4,4	3,0	1	9,0	0,2	2	-	12	-
4,5	2,5	0,5	7,5	0,1	1	-	10	-
4,6	2,0	-	6,0	-	-	-	8	-
4,7	1,5	-	4,5	-	-	-	6	-
4,8	1,0	-	3,0	-	-	-	4	-
4,9	0,5	-	1,5	-	-	-	2	-
5,0	0,1	-	0,5	-	-	-	-	-

Таблиця 6 – Оптимальна щільність основних видів мисливських тварин у залежності від середнього класу бонітету Карпатської зони

Середній клас бонітету / оптимальна щільність (гол/1000 га)	Зубр	Олень	Козуля	Кабан	Засць	Ведмідь*	Тетерук
1,0	3,0	18,0	50,0	10,0	100,0	3,0	30,0
1,1	2,9	17,5	48,0	9,6	98	2,9	29,0
1,2	2,8	17,0	46,0	9,2	95	2,8	28,0
1,3	2,7	16,5	44,0	8,8	93	2,7	27,0
1,4	2,6	16,0	42,0	8,4	90	2,6	26,0
1,5	2,5	15,5	40,0	8,0	88	2,5	25,0
1,6	2,4	15,0	38,0	7,6	85	2,4	24,0
1,7	2,3	14,5	36,0	7,2	83	2,3	23,0
1,8	2,2	14,0	34,0	6,8	80	2,2	22,0
1,9	2,1	13,5	32,0	6,4	78	2,1	21,0
2,0	2,0	13,0	30,0	6,0	75	2,0	20,0
2,1	1,9	12,5	29,0	5,8	73	1,9	19,0
2,2	1,8	12,0	28,0	5,6	70	1,8	18,0
2,3	1,7	11,5	27,0	5,4	68	1,7	17,0
2,4	1,6	11,0	26,0	5,2	65	1,6	16,0
2,5	1,5	10,5	25,0	5,0	63	1,5	15,0
2,6	1,4	10,0	24,0	4,8	60	1,4	14,0
2,7	1,3	9,5	23,0	4,6	58	1,3	13,0
2,8	1,2	9,0	22,0	4,4	55	1,2	12,0
2,9	1,1	8,5	21,0	4,2	53	1,1	11,0
3,0	1,0	8,0	20,0	4,0	50	1,0	10,0
3,1	0,9	7,6	19,0	3,8	48	0,9	9,0
3,2	0,8	7,2	18,0	3,6	45	0,8	8,0
3,3	0,7	6,8	17,0	3,4	43	0,7	7,0
3,4	0,6	6,4	16,0	3,2	40	0,6	6,0
3,5	0,5	6,0	15,0	3,0	38	0,5	5,0
3,6	0,5	5,6	14,0	2,8	35	0,5	4,0
3,7	0,5	5,2	13,0	2,6	33	0,5	3,0
3,8	0,5	4,8	12,0	2,4	30	0,5	2,0
3,9	0,5	4,4	11,0	2,2	28	0,5	1,0
4,0	0,5	4,0	10,0	2,0	25	0,5	0,7
4,1	0,4	3,7	8,0	1,8	23	0,4	0,5
4,2	0,4	3,4	6,0	1,6	20	0,3	0,3
4,3	0,3	3,1	4,0	1,4	18	0,2	0,1
4,4	0,3	2,8	2,0	1,2	15	0,1	-
4,5	0,2	2,5	1,0	1,0	13	-	-
4,6	0,1	2,1	-	0,9	10	-	-
4,7	-	1,8	-	0,8	8	-	-
4,8	-	1,5	-	0,7	5	-	-
4,9	-	1,2	-	0,6	3	-	-
5,0	-	1,0	-	0,5	2	-	-

Примітка: *Оптимальна щільність ведмедя на 10 тис.га.

Додаток К
Річний приріст поголів'я мисливських тварин

Вид мисливських тварин	Мінімальна щільність, за якої дозволяється добування (відстріл, відлов) гол./1000га	Участь самок у розмноженні, %	Народження молодняку на одну самку, особин	Середня кількість яєць у кладці, штук	Загибель кладок, %	Загибель молодняку, %	Загибель дорослих тварин, %	Межі річного приросту, %	Середній річний приріст, %
Поліська зона									
Лось	2,3	45	1-2	-	-	30	15	10-20	15
Олень	3,6	45	1-2	-	-	35	10	10-20	15
Козуля	8,5	50	1-2	-	-	35	20	10-20	15
Кабан	3,0	40	4-6	-	-	30	25	20-80	30
Заєць	15	60	8-10	-	-	70	30	20-30	25
Куниця	3,0	50	2-7	-	-	70	20	10-20	15
Тетерук	20	80	-	8-10	50	50	25	40	40
Лісостепова (правобережна) зона									
Лось	2,4	45	1-2	-	-	30	15	10-20	15
Олень	3,6	45	1-2	-	-	35	10	10-20	15
Лань	10	45	1-2	-	-	35	10	10-20	15
Козуля	15	50	1-2	-	-	35	20	10-20	15
Кабан	4,0	40	4-6	-	-	30	25	20-120	30
Заєць	20	60	8-10	-	-	70	30	20-30	25
Борсук	10	40	2-6	-	-	50	30	20-30	25
Фазан	50	80	-	8-12	30	90	30	20-240	25
Куріпка	30	80	-	10-14	50	60	40	15-100	20
Лісостепова (лівобережна) зона									
Лось	2,4	45	1-2	-	-	30	15	10-20	15
Олень	3,6	45	1-2	-	-	35	10	10-20	15
Лань	12	45	1-2	-	-	35	10	10-20	15
Козуля	15	50	1-2	-	-	35	20	10-20	15
Кабан	4,0	40	4-6	-	-	30	25	20-120	30
Заєць	20	60	8-10	-	-	70	30	20-30	25
Борсук	10	40	2-6	-	-	50	30	20-30	25
Фазан	50	80	-	8-12	30	90	30	20-240	25
Куріпка	30	80	-	10-14	50	60	40	15-100	20

Вид мисливських тварин	Мінімальна щільність, за якої дозволяється добування (відстріл, відлов) гол./1000га	Участь самок у розмноженні, %	Народження молодняку на одну самку, особин	Середня кількість яєць у кладці, штук	Загибель кладок, %	Загибель молодняку, %	Загибель дорослих тварин, %	Межі річного приросту, %	Середній річний приріст, %
Степова (північна) зона									
Олень	7,5	45	1-2	-	-	30	20	15-25	20
Лань	10	45	1-2	-	-	30	20	15-25	20
Козуля	15	50	1-2	-	-	30	10	15-25	20
Кабан	4,0	40	6-10	-	-	30	15	40-120	45
Заєць	20	60	8-10	-	-	70	30	20-30	20
Фазан	50	80	-	8-12	30	90	30	20-240	25
Куріпка	30	80	-	10-14	50	60	30	10-140	20
Степова (південна) зона									
Олень	7,0	45	1-2	-	-	30	20	15-25	20
Лань	12	45	1-2	-	-	35	10	10-20	15
Муфлон	10	40	1-2	-	-	30	10	10-20	15
Козуля	15	50	1-2	-	-	30	10	15-25	20
Кабан	4,0	40	6-10	-	-	30	15	40-120	45
Заєць	20	60	8-10	-	-	70	30	20-60	25
Фазан	50	80	-	8-12	30	90	30	65-240	25
Куріпка	30	80	-	10-14	50	60	30	10-140	20
Карпати									
Зубр	2,0	30	1	-	-	40	5	2-7	5
Олень	6,0	45	1	-	-	40	10	8-12	10
Козуля	12	50	1-2	-	-	30	15	5-30	10
Кабан	3,0	40	4-6	-	-	30	30	25-80	30
Заєць	20	60	8-10	-	-	70	30	20-30	25
Ведмідь	0,5	20	1-3	-	-	40	10	3-6	5
Тетерук	20	80	-	8-10	50	50	25	40	40

Додаток Л
 Допустимі норми використання (відстріл, відлов) окремих видів
 мисливських тварин при мінімально допустимій їх щільності

Вид мисливської фауни	Природна зона	Допустимий відсоток добування, %
Лось, олень благородний, олень плямистий, козуля, лань, муфлон	Для усіх зон	10
Кабан	Поліська, Лісостепова, Крим, Карпати	20
	Степова	25
Заєць-русак	Для усіх зон	15
Сіра куріпка	Для усіх зон	15
Бобер	Поліська	10
	Інші зони	5
Тетерук	Для усіх зон	20
Фазан	Степова	15
	Кримська гірська	35

Примітка: При фактичній чисельності окремих видів мисливських тварин, що перевищує їх оптимальну чисельність, різниця між фактичною і оптимальною чисельністю поголів'я може бути в повному об'ємі визначена до добування.

Додаток М

Норм відстрілу мисливських тварин, віднесених до державного мисливського фонду

МІНІСТЕРСТВО ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

НАКАЗ

03.07.2017 № 247

**Зареєстровано в
Міністерстві юстиції України
17 липня 2017 р. за № 868/30736**

**Про встановлення Норм відстрілу інших мисливських тварин,
віднесених до державного мисливського фонду, у сезон
полювання 2017/2018 років**

Відповідно до статті 13 Закону України «Про тваринний світ», частини другої статті 16 Закону України «Про мисливське господарство та полювання», пункту 8 Положення про порядок установа лімітів використання природних ресурсів загальнодержавного значення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1992 року № 459 (із змінами), абзацу п'ятого підпункту 37 пункту 4 Положення про Міністерство екології та природних ресурсів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 січня 2015 року № 32, та з метою забезпечення раціонального використання державного мисливського фонду **НАКАЗУЮ:**

1. Встановити Норми відстрілу інших мисливських тварин, віднесених до державного мисливського фонду, одним мисливцем за день полювання у сезон полювання 2017/2018 років згідно з додатком до цього наказу.
2. Управлінню охорони біорізноманіття та біобезпеки (Мовчан М.М.) забезпечити подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
3. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.
4. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра екології та природних ресурсів України з питань європейської інтеграції Кузя М.С.

Міністр

О. Семерак

НОРМИ

відстрілу інших мисливських тварин, віднесених до державного мисливського фонду, одним мисливцем за день полювання у сезон полювання 2017/2018 років

Вид мисливських тварин	Норма, голів	Вид мисливських тварин	Норма, голів
Норець великий	2	Куріпка сіра	3
Качки*	5	Фазан	3
Лиска	6	Перепел	15
Кулики**	10	Кріль дикий	1
Голуби***	10	Заєць-русак	1
Гуски****	3		

*Крім гоголя, черні білоокої, савки, огара, галагаза, гаги звичайної, лутка, крохалів, черні червонодзьобої, нерозня, креха середнього, каменярки, казарок білощокої та червоноволої.

**Крім кулика-сороки, ходуличника, шилодзьобки, кроншнепів, чайки, лежня, дерихвоста, поручайника, крем'яшника, чорниша, перевізника, фіфі, зуйків морського, малого, великодзьобого, галстучника, пісочників, плавунців, баранця великого.

***Крім голуба-синяка.

****Крім гуски малої (білолобої малої).

Примітки:

1. Перната дичина, вирощена на фермах «під постріл», є не нормованою.
2. Мисливство в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду здійснюється відповідно до їх режимів.

**Начальник відділу
охорони тваринного світу
Управління охорони біорізноманіття
та біобезпеки**

В.Г. Домашлінець

Додаток Н

Рекомендовані норми заготівлі та викладки кормів на 1 особину в сезон підгодівлі

Види кормів	Одиниці вимірювання	Види мисливської фауни					
		Олень	Козуля	Кабан	Заєць-русак	Фазан, куріпка, качка	Тетерук
Оно лісове, вікове, віко-овсяне	кг	40	10	-	1	-	-
Сінаж (силос)	кг	30	10	40	2	-	-
Пучки із листяних порід	шт.	50	20	-	-	-	-
Снопки зернові	шт.	-	-	-	5	5	5
Зерно, комбікорм, зернові відходи, жолуді, букові горішки, ячмінь, овес	кг	20	15	30	-	5	5
Кукурудза у печатках	кг	40	20	80	2	-	-
Коренеплоди	кг	60	30	100	2	-	-

Додаток О
Орієнтовні нормативи проектування біотехнічних споруд

Види тварин	Годівниці, навіси	Підгодівельні майданчики	Солонці	Водопої	Штучні місця гніздування для дичини
Олень	1 на 10 особин		1 на 10 особин	1 на 10 особин	
Лось			2 на 10 особин		
Козуля	1 на 20 особин		1 на 20 особин	1 на 20 особин	
Кабан		1 на 10 особин	1 на 10 особин	1 на 10 особин	
Засць-русак		1 на 20 особин	1 на 20 особин		
Фазан, водоплавна дичина	1 на 25 птахів	1 на 1-1,5 км узлісся			80-100 на 1000 га придатних для гніздування угідь

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Бондаренко В. Д. Мисливствознавство / В.Д. Бондаренко, І.В. Делеган, К.А. Татаринів та ін. – К.: РНМКВО, 1993. – 197 с.
2. Бондаренко В.Д. Біотехнія: навч. посібник. Ч. 1 / В.Д. Бондаренко. – Львів: ІЗМН, 1998. – 203 с.
3. Бондаренко В. Д. Біотехнія: навч. посібник. Ч. 2 / В.Д. Бондаренко. – Львів: ІЗМН, 2001. – 203 с.
4. Кузякин В.А. Охотничья таксація / В.А. Кузякин. – М.: Лесн. пром-сть, 1979. – 198 с.
5. Мартынов Е.Н. Охотничье дело. Охотоведение и охотничье хозяйство: Учебное пособие / Е.Н. Мартынов, В.В. Масайтис, А.В. Гороховников. – СПб.: Издательство «Лань», 2011. – 448 с.
6. Настанова з упорядкування мисливських угідь. – К.: Держкомлісгосп України, 2002. – 113 с.
7. Петриченко В.В. Типологія мисливських угідь : Навчальний посібник / В.В. Петриченко, Н.І. Лебедева, Я.М. Карташова. – Запоріжжя: ЗНУ, 2009. – 110 с.
8. Порядок проведення упорядкування мисливських угідь, затверджено Наказ Держкомлісгоспу України № 56 від 21.06.2001, із змінами, внесеними згідно з Наказом Державного комітету лісового господарства № 152 від 26.06.2006 // Офіційний вісник України від 21.09.2001. – № 36.
9. Хоєцький П.Б. Практикум з мисливствознавства / П.Б. Хоєцький. – Львів: Сполом, 2007. – 64 с.
10. Хоєцький П.Б. Мисливствознавство / П.Б. Хоєцький. – Львів: Сполом, 2006. – 112 с.

Додаткова:

1. Ключев А.Г. Охотничье хозяйство: учебник / А.Г. Ключев. – Иркутск: Иркут. Дом печати, 2003. – 512 с.
2. Типология охотничьих угодий с основами охотустройства: учебное пособие / В.М. Козлов. – Киров: ВятГСХА, 2012. – 235 с.
3. Козлов В.М. Оптимизация использования охотничьих ресурсов: Монография / В.М. Козлов; МСХРФ ФГОУ ВПО ВГСХА. – 2-е изд., перераб. и доп. – Киров: Вятская ГСХА, 2010. – 197 с.
4. Кузнецов В.Г. Биотехнические мероприятия в охотничьем хозяйстве / В.Г. Кузнецов. – М.: Лесная пром-сть, 1974. – 22 с.
5. Леонтьев Д.Ф. Охотничьи угодья: учеб. пособ. / Д.Ф. Леонтьев. – Санкт-Петербург: Лань, 2013. – 224 с.
6. Мисливсько-господарське законодавство України: Посібник до практичних занять для студентів спеціальності «Мисливське господарство», «Лісове

- господарство» // В.Д. Бондаренко, А.М. Дейнека, В.Р. Бурмас, П.Б. Хоецький, В.П. Ходзінський – Львов: СПОЛОМ, 2005. – 336 с.
7. Харченко М.М. Охотоведение / М.М. Харченко. – М.: изд-во Московский государственный университет леса, 2002. – 372 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. <http://zakon.rada.gov.ua/> – Законодавство України
2. <http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/index> – Державне агентство лісових ресурсів України
3. <http://www.lesovod.org.ua/> – Український лісовод
4. <http://www.huntingukraine.com/> – Інформаційний портал для мисливців, рибалок та любителів природи
5. <http://www.uahunter.com.ua/> – Український сервер мисливця

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ
(українською мовою)

Лебедєва Наталія Іванівна
Домніч Валерій Іванович
Карташова Ярослава Михайлівна
Домніч Андрій Валерійович

Упорядкування мисливських угідь

Методичні рекомендації до лабораторних занять
для здобувачів ступеня вищої освіти магістра
спеціальності «Лісове господарство»
освітньо-професійної програми «Мисливське господарство»

Рецензент *В.В. Горбань*

Відповідальний за випуск *В.І. Домніч*

Коректор *А.О. Надь*